

Lidércfény

amatőr kulturális folyóirat

www.lidercfeny.hu

V. évfolyam, 4. szám, 2011. április

Filmrovat

Novellák, versek

Zenerovat

Könyvajánló

Életrajz

Ehavi számunk alkotói:

**Homoergaster, Cyrus Livingstone, Maggoth,
emmeline, Alina, angyalka 146, Norton, why-att,
Gyenge István „Nicola”, Jimmy Cartwright**

Tartalom

FILMROVAT

A Western – 2. rész /Homoergaster/ 3.

NOVELLÁK

Máshol... ugyanott... – 2. rész /Cyrus Livingstone/ 6.

A múltba zuhant űrhajós /Maggoth/ 9.

Zug /emmeline/ 17.

8 másodperc /Alina/ 18.

KÖNYV ÉS FILM

A feladat: kultikus konfliktusregény
emberekről, embereknek /Homoergaster/ 12.

VERSEK

Elveszve /angyalka146/ 18.

A legősibb energia /Norton/ 18.

Sóhaj /why-att/ 18.

ZENEROVAT

1991. április 20. - 1. rész /Homoergaster/ 14.

KREATÍV ÍRÁSMŰHELY

Gyenge István "Nicola" rovata (befejező rész) 19.

KÖNYVAJÁNLÓ

Wilbur Smith: Afrika szarva 20.

ÉLETRAJZ

Zsoldos Péter /Jimmy Cartwright/ 16.

Hírek röviden

Legyél te is az Avana Egyesület tagja!

Gondolkodtál már azon, hogy belépsz közénk? Nem? Gondold másképp! Avana. Mit jelent ez a szó? Nekünk, a sci-fi kedvelőinek egy várost jelent Zsoldos Péter: Távoli tűz című fantasztikus regényéből:

„Avana lakói egy hete nem hallottak mást: ha a Palota tetején megszólal a kürt, mindenki menjen a házakba – a Viking alig ötszáz méterre volt a legszélső házaktól –, de ez csak arra volt jó, hogy az kíváncsi nép még izgatottabban várja az indulást. Fogalmuk sem volt, mi következik, igaz, nekünk se sok. Till nagyon félt ettől az indulástól. Ha a rakéta megbillen, a város helyén kiégett, üszkös pusztaság marad. Mesdu hiába fújta mellettem a kürtöt, ha egy-két ember vonakodva be is húzódott a házakba, a többi kint ácsorgott az utcákon és a tereken.”

Egyesületünk erről a városról kapta a nevét.

AVANA Magyar Tudományos Fantasztikus Művészetért Országos Egyesület

Az AVANA az az egyesület, amelyik megalakulása óta három pályázatot és díjat tart fenn:

- Zsoldos Péter-díj
- Preyer Hugo emlékére novellapályázat
- Képzőművészeti pályázat

Örömmel és szeretettel látunk mindenkit magunk közt, aki léleklében fiatal, szereti a nyüzsgést, a jó társaságot, az érdekes témákat – és tenni akar velünk együtt a magyar fantasztikus művészetért és irodalomért.

KIADVÁNYAINK

- Új Galaxis
- AVANA Arcképcsarnok

Ha novellákat írsz, eljöhetsz az idő, amikor a hivatásos írók műveivel együtt a Te történeted is megjelenhet ezekben a kiadványokban.

Az AVANA rendezvénye a HungaroCon Országos Sci-fi Találkozó, a hazai fantasztikus irodalom és művészet nagy seregszemléje.

Te is tagja lehetsz egyesületünknek, kedvezményesen vehetsz részt rendezvényeinken, értesülhetsz pályázatainkról, pályázhatsz, vagy közreműködhetsz a pályázatok elbírálásában. Híres írókkal ismerkedhetsz meg, beszélgethetsz, találkozhatasz érdekes emberekkel, esetleg magad is alkotóvá válhatsz. Ingyenesen juthatsz az AVANA Arcképcsarnokhoz, részt vehetsz a hazai sci-fi közéletben. Ha szeretnél közénk tartozni, kérjük töltsd ki Belépési Nyilatkozatunkat, és juttasd el hozzánk!

További infók, elérhetőségek:

www.avana.hu/modules/content/index.php?id=15

Támogasd te is a Karcolat Egyesület munkáját!

A Karcolat Egyesület lehetőséget biztosít a tehetséges művészek számára, hogy alkotásaik minél szélesebb közönséghez jussanak el. Fő célunk a kultúra népszerűsítése, a perifériáról a napi evidencia szintjére emelni az igényességet. Az irodalom, zene, grafika és festészet különböző ágaiban segítjük az alkotások népszerűsítését, az alkotók számára biztosítjuk a megfelelő közösségi fórumot. Egyesületünk rendszeres lehetőséget biztosít a művek nyomtatott és elektronikus formában való megjelentetésére, rendezvényeink a közönség számára nyitottak.

Az Egyesület fő tevékenységei:

- a magyar nyelvterületen élő tehetséges művészek felkutatása,
- tevékenységük támogatása,
- művészeti jellegű összejövetelek szervezése,
- pályázatok kiírása és értékelése,
- előadások, kiállítások szervezése,

Amennyiben Ön is szívügyének érzi az általunk is megfogalmazott célokat, és szeretne segíteni a tehetséges művészeknek, kérjük, támogassa közösségünket!

További információk, elérhetőségek:

karcolat.hu/cikkek/hirek/tamogassa_on_is_a_karcolat_egyesulet_munkajat

Következő számunkban

Májusban valószínűleg szóba kerül egy 31 éves évforduló. Ugyanis 1980. május 26-án Farkas Bertalan, az első – és eddig egyetlen – magyar űrhajós a Szozuz-36 fedélzetén elindul a világűrbe. Folytatódik az 1991. április 20-ról szóló zenerovátunk, a többi pedig legyen meglepetés.

IMPRESSZUM:

Lídercfény amatőr kulturális folyóirat
V. évfolyam. 4. szám, 2011. április

Kiadja a Lídercfény Online Kulturális Magazin
Megjelenik minden hónap második felében.

Borító: Szabó Sándor: koncept

Felelős és tördelőszerkesztő:

Bognár Zsolt (Jimmy Cartwright)

Tartalmi szerkesztő: Török Viktor (Kapitány)

Olvasószerkesztő: Túri András (Homoergaster)

Grafikai munkatársak:

Sigynnae, Bognár Attila (WhiteRaven)

Támogatónk: Szabó Dénes és családja,
akiknek jóvoltából a 20 éves évforduló
alkalmából 20 oldalasak lehetünk.

E-mail: lidercfeny@sentesinfo.hu

Internet: www.lidercfeny.hu

Nyomdai munka: SZVSZ Kft. nyomdaüzeme
6600 Szentés, Petőfi u. 1.

A WESTERN - 2. RÉSZ

A halál csöndje, avagy: por helyett porhó

Nem láttam még ehhez hasonlót. Moralizálót, kegyetlent igen, de ennyire hideget – a szó valódi és átvitt értelmében is! – még nem. A halál csöndje annyira antiwestern, hogy az már tulajdonképpen egy új, önálló műfaj. A spaghetti vagy italowestern alapmotívuma a vendetta, „nyugatos” eszközökkel, helyszíneken. A bosszú mindig célba ér, még ha ez a hős életébe is kerül.

Silenzio (Jean-Louis Trintignant)

Ebben a moziban a bosszúállás kissé akadozik és felemás. A szokott séma: a gazember szembesül egykori tetével, és meglakol, épp csak működik. A bankár megmutatja Silenzióknak (Jean-Louis Trintignant) a csonka kezét, emlékeztetve rá, hogy ő volt az. Silenzióknak is eszébe jut, ahogy ő mutogatta akkor neki a sebhelyet a nyakán. Lelővi ugyan Pollicut bankárt, de súlyosan megsérül. A halál csöndjében az a zseniális, hogy a műfaji patenteket, miket a klasszikus tézta western alkotott, megcsúfolja, annak elfogadott modoroságával. A legsötétebb italo-westernben a Vadnyugat-mítosz brutális visszaját látjuk. A műfajban megszokott hőség helyett hideg, sivatag helyett havas hegyvidék, ami gyakorlatilag szintén sivatag, de más előjellel. Az egyetlen jelenet, amiben nincs tél, Silenzio visszaemlékezése a szülei megölésére. Ebben a jelenetben születik meg Silenzio, a csönd. Az átvágott torkú gyerekek túlélte, felnőtt, de nem beszél. Ott tavasz van, üde zöld a fű. A filmbeli tájak nem kímélnek sem embert, sem állatot. A lovak szó szerint beledöglenek a szügyig érő hóban erőlködésbe. Morricone zenéje visszhangos, éles, időnként ugyanúgy bántja a fület, mint a szemet a fehér sívárság. Van valami borús ünnepélyesség benne, reménytelenség, komor szépség. Nemcsak az állatok, de az emberek is kínlódnak, fáznak. Viszont a hóban könnyű a tetemetek tárolni, míg az értük járó pénzt meg nem kapják! Sőt még fegyverek elrejtésére is alkalmas! Az egyik jelenetben öngúnyosan jegyzi meg valaki, hogy ez a város, Snow Hill, nem túl nagy, de ha így esik a hó, reggelre még kisebb lesz. A fehér helyszínek kifejezetten nyomasztóak, a szem nem tud megpihenni. Úgy vélem, télen nem igazán esik jól az ilyen, de így tavasszal és főként kánikulában egész érdekes a kontraszt.

Silenzió fő ellensége a fejedász, Tigrero (Klaus Kinski). Kinski egy örült színészszeni volt, egyszerűen nem lehet mit kezdeni vele. Klaus Kinskiról, a különc, Mr. Nehézset-Lángelméről, az emberről érdekes keresztmetszetet ad egy interjú. Ha valaki veszi a fáradságot, hogy megvegye a műsoros DVD-t, az extrákban talál rá. A riporternő egy kérdést tud feltenni összesen, utána már csupán megpróbálja időnként közbevetni magát, de az is balul sült el.

A monologizáló színészt, aki hosszan beszél az Újszövetséggel kapcsolatos dolgairól, megzavarja, amikor a színházi projektjét megpróbálja egy akkoriban divatos Jézus-mozgalomhoz kötni. Ettől Kinski kiakad, kikéri magának, hogy idiotának nézzék, és hülye kérdésekkel zaklassák. Végül üvöltve otthagya a stábot. Nagy csemege ez a leadhatatlan anyag! Vissza a filmhez!

Silenzió és Tigrero első találkozása egy a hóban bukdácsoló postakocsiban történik. Az ügybuzgó mócsingot

Burnett Seriff (Frank Wolff)

adó Tigrero felpakolja a fagyott hullákat a kocsit tetejére, és beül. Ott van benn Silenzió, aki őt fixírozza, és Burnett seriff (Frank Wolff, a színész epizodista a „Volt egyszer egy Vadnyugaton” is, ott ő a Frankék által lelőtt családapa). Később őt egy jeges tóba lövi Tigrero, és azt ecsetelgeti a cimboráinak, hogy talán majd tavasszal előkerül. Silenzio gyűlöli a fejedászkokat, mint amilyen Tigrero is. Irtja őket, ahogy csak tudja, és Tigrero tudja, ki ül vele szemben. Pimasz ártatlansággal bámul rá. A csodás Kinskit több epizódszerepben szerettem, például a dollártrió középső részében a „Pár dollárral több...” arcizomrángatózós banditájaként is csodálatom tárgya. Itt még a szeme villogása is zseniális, úgy látom, a színész lubickol a szerepben. Az ártatlan tökhülye, a törvénytisztelő ha-zafi, simulékony gané, szőszegő aljadék, de leginkább rideg gyilkos. Az Silenzio (néma, csönd) módszere, hogy beleköt az illetőbe, kiprovokálja, hogy fegyvert rántson, aztán önvédelemből lelövi. Ez lenne a jófiú. Trintignant, ez a szép arcú színész, a művész mozik sztárja volt a 60-as években. Kiváló a megkeseredett, némalevente pisztoly-művészként. A színész abban az évtizedben elsősorban érzékeny, értelmiségi fiatalembereket játszott. A szerepe állítólag zakkant produceri ötlet volt, aztán maximálisan kihasználták a színész törekeny és érzékeny arcát. A filmben a néző kedvencei elbuknak, a fejedászkok úgy lövik le őket, akár a rühös kutyát. Noha Tigrero párbajra hívja ki Silenziót, valójában törbe csalja, hazudik neki, és miután mindkét kezét átlövi a cimborái, egyszerűen kivégzi. A vég egy megdöbbentő mézszárlás, a szintén becsapott bujkálókat lövik halomra. A fejedászkok, Tigreróval az élen, veszteség nélkül lovagolnak el, a jutalmat emlegetve. Vége a filmek, és a néző nem tud magához térni.

Ha azzal a szándékkal ült a képernyő elé, hogy megnéz egy tézta-western, és még nem hallott erről semmit, kiütéssel győzött Corbucci. A néző elvárásai, és a műfaj szabályzata lerombolva. Bár nekem már volt infóm erről az alkotásról, mégis levegő után kapkodva, összeszoruló gyomorral figyeltem Silenzio bukását. Az alkotás az 1968-as évben készült, amikor a „Volt egyszer egy Vadnyugat” is. Csak ez a rendező nem Leone, hanem Corbucci, de mindkettő Sergio. A DVD-n van az extrákban egy másik végkifejlet. Ezt valószínűleg a producer vagy a forgalmazó követelte ki, viszont Corbucci ügyelt rá, hogy ne lehessen igazi befejezéssé tenni. Ebben győz a jó, és Burnett is előkerül élve. Nincs hozzá hang-sáv, ami fokozza az irracionális hatást, bár talán a DVD-birtokos kissé megkönnyebbül, hogy Silenzio kap egy néma happy endet...

Tigrero (Klaus Kinski)

Joe Kidd

A „Joe Kidd” a „Halál csendjéhez” mérten egy tipikus western. Amúgy nem. Egy Sinola City nevű helyen kezdődik. A '71-es film főszerepében Clint Eastwood brillírozik: Kidd egy börtöntöltelék, részeges verekedő, egykori fejtáncos. Eppen most is börtön vár rá orrvadászatért és randalírozásért. A sheriff ugráltatja, és tipikusan úgy beszél vele, mint egy lepukkant, piti bűnözővel. Úgy is néz ki. Kürtőkalap, félrecsúszott gallér, elnyútt városi ruházat. De már a kezdet is cáfolja ezt a képet, amikor a bilincseit eloldják, leönti a börtönkosztal a vele szórakozó mexikóit, és még le is üti. A bíróságon beleke-veredik egy területi vitába, bár semleges maradna. Először a törvény oldalára áll, és megmenti a bírót, aztán a Robert Duvall által megformált földbirtokoshoz szegődik vezetőnek egy személyes sérelem okán. Ám amikor a gazdag ember fegyvertelen embereket lövet le, majd egy falu védtelen lakosait terrorizálja, elpártol tőle. Igaz, Mr. Harlan (Duvall) kirúgja, és a kialkudott 1000 dollárt sem fizeti ki sőt, ő is a foglyok közé kerül.

Noha ez a film a két főszereplő, Eastwood és Duvall miatt eleve kellemes és tanulságos, valójában ettől még egy átlagos, az 1900-as évek elején játszódó story lehetne. A főszereplők alakítása mellett több olyan motívum van, ami a produkciót az átlag fölé emeli. Az egyik ilyen a jellemek képlékenysége. Ez Harlanra nem vonatkozik. Az embereire nem érdemes szót pazarolni, egyszerű bér-gyilkosok, lesipuskások, nagy arccal. Kidd a kisstílusú bűnöző, a törvény őre, a bosszúsomjas vezető, a gyengék védelmezője, végül megadva, ami a nézőnek jár: az ellovagló macsó. Bámulatos repertoár. A film népi hőse Luis Chama, nem eléggé hősies, sőt számító (és gyáva?!), de meghajol Kidd akarata előtt. A sheriff, noha kemény legénynek tűnik, a fegyverropogást biztos fedezékből szemléli, és valójában egy akaratgyenge balfék. Kizárólag Harlan nem vált szint, ő az arrogáns gazdag, a modern gengszter előképe. A női karakter először banditákat támogató mellékszál, aztán megvédendő nő, hogy végül a népi hősből kiábrándulva a macsó Kidd-del távozzon. Bevallom, hogy most egy erősen szubjektív szál következik, de ezt a kedves olvasók megszokhatták már.

A „Joe Kidd”-et először sok-sok éve, még a '80-as években láttam a magyar tv-ben. Egyszer, később se. Van még egyébként néhány ilyen. Na akkor, ott egyetlen jelenet fogott meg igazán, amit most, midőn műsoros DVD-n birtoklom, is szívesen nézek meg. Kidd meglép a kis falu harangtornyából. Először az arrogáns taplót, a Lamarr nevűt intézi el ötletesen, aztán a lenti őrt egy hosszú kötélen meglóbált, vízzel teli cserépkorsóval vágja fejbe, hogy ezen a kötélen ereszkedjen le. Ez az a jelenet, amit sokszor megnéztem, miután – jobb híján – egy német adóról rögzítettem. Nem tipikus a film fegyverzete sem. Vannak persze coltok, de Kidd egy söréssel lő le egy mexikóit, a börtönbéli ismerősét. Később egy zsákmányolt automataval lödöz, aztán mesterlövészpuskával. Több messze hordó puskát látunk, távcsővel, meg minden. Egyvalami nincs: robbanás, viszont egy mozdony robog be a város kocsmájába a csúcsponton. Van itt még egy érdekesség, egy név. Ebben a filmben is feltűnik egy Ramón nevű figura, ő Chama egyik embere, aki kekeckedik kicsit Kiddel. Amikor megtudja a nevét, Kidd-Eastwood egy pillanatra maga elé mered, mintha ismerős lenne neki a név. Azt gondolom, ez egy utalás a spagettiwestern alapító filmjének főgonoszára, akit szintén Ramónnak hívtak, ha emlékszünk. Itt már csak az jut Ramónnak, aki egy lóarcú sópredéknek látszik, hogy Kidd rajta teszti le, van-e lesipuskás a tetőn. Miután Ramónt lelőtték, szállnak vonatra. „Joe Kidd” a hagyományos üldözős filmek megcsavarása, utalva a klassziszokra, de kissé ki is fordítva azokat.

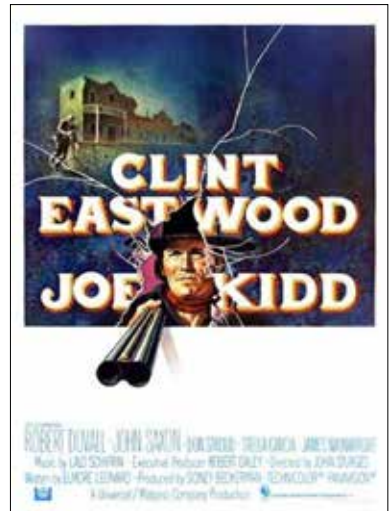
Noha e cikk első részében hitet tettem az olasz hatású és a '90-es évtized új westernje mellett, azért vannak olyan

klasszikusok, melyeket szerettek. „Az idegen a cowboy-ok között”, a „Chato földje” ilyenek például. A hagyományos iskola remek darabjai. Természetesen a '80-as években átért tv-s alapművek ezek, amikor hétvégén, a szombat, vagy vasárnap este főfilmjei voltak. Ezekhez bátran adom hozzá a kelet-európai, főként jugoszláv indiános filmeket: a forró nyarak esti programjait. Ezeket még egészen kis gyermekként láttam, füzérből a cseh-szlovákok által gyártott paródiafilm a: „Limonádé Joe” pedig nem csak műsoros DVD-n van meg, hanem könyvben is. Annak is nagyon örültem, amikor a „Ki öli meg Jessyt?” c. groteszket is sikerült végre felvenni. Ebben aztán van minden: fantasztikum, superman, cowboy, szocialista típusú verekedés! Zakkant egy film, igazi csemege. Ide tartozik még a szovjet „Fej nélküli lovas”, ami szerintem paródia is a szocreal stílusban. Bár nem vagyok benne biztos, hogy a görbe tükrök az alkotók eredeti szándéka volt. A déltől háromig egy vígjáték, amelynek hőse, Green Dorsy (Charles Bronson) a tévedésből leült börtönéve után a saját legendájával találkozik, és senki nem hiszi el neki, hogy ő Green. Végül diliházba zárják. A humor a westernben egy külön műfaj, amire most nem térek ki.

A western lassú agóniája, az olasz hatás, majd az újabb apátia közepette, a disco ritmusú nyugat steril képei és szövegei után (pl. a „Postakocsi”, 1980) és közben egy új képi világ volt születőben, ami forradalmat hozott. Szokták mondani, hogy az alkoholistának vagy a szexmániásnak mindenről ugyanaz jut az eszébe. Amikor egy westernről szóló írásban előhozakodom a „Csillagok háborújával”, akkor nem szimplán erről van szó. Van benne ez is! A 4. epizód, ami az első elkészült darab, Az új remény – „A new hope” – nem egy jelenete westernes allűröket mutat. Ez nem meglepő, Lucas gyermekkori élményeiből építkezett. A legegységelműbb Han Solo figurája (Harrison Ford). A Mos Eisley-i kintinban teljesen úgy viselkedik, mint egy állatstalan tehenészlegény, aki alkalomadtán kirabol egy postakocsit. Solo egy kalóz, aki ugyanúgy viseli a fegyvert, mint azt tették a nyugaton. Ugyanúgy hamiskártyás, és hasonló gyorsasággal ránt pisztolyt, mint a „gringók”. Az egész filmet – az eredeti változatról írok! – egy vadnyugatos aura övezi. Nem véletlen, hogy több korabeli kritika is utal erre. Az új remény nem csak úroperett, de úrwestern is. Épp úgy, mint az 1980-as „Gyilkos bolygó”, Sean Connery-vel a főszerepben, ami egyszerre krimi, western és sci-fi. De említhetem a nagydurranás „Avatar”-t is. A sztori alapjai nyugatosak, erről értekeztek az ismertető is.

Nincs bocsánat (Unforgiven)

Az eredeti mítosz rombolása a spagettiwestern hullámvérének csitulatával egyre erőteljesebbé vált. Miközben a Bud Spencer - Terence Hill páros fémjelezte olasz-amerikai vonal elvitte a műfajt a groteszkbe, paródiába, ahol lövések helyett pofonok csattannak, a western megcsömörlött saját magától. Sam Peckinpah filmjei, mint pl. a „Vad banda”, a „Délutáni puskalövés” moralizálnak, és tobzódhatnak az erőszakban. A kor, amelyben készültek, tükröződik bennük. A '80-as évekre végképp kifulladt a műfaj, úgy tűnt,

örökre. Ám a '90-es években hirtelen feltámadt, és több nagy hatású film született, hogy ezek nyomán az új évezredben a digitális technika is bevonuljon a határvidékre.

Egy groteszk kísérlet, a „*Vadiúj vadnyugat*”, pl. a steampunk műfaj elemeit csempészte a határvidékre. A legújabb hírek szerint *Harrison Ford* főszereplésével olyan westernt láthat a közönség majd, amiben a cowboyok egy idegen fajjal harcolnak, egy úrbéli inváziós előőrssel. A western tehát eljut oda, hogy egy gyökeresen más műfajjal találkozzunk, izgalmas lesz!

Az utolsó film, amit szeretnék kiemelni, a „*Nincs bocsánat*” (1992) *Gene Hackman* és *Clint Eastwood* főszereplésével. A filmet Eastwood rendezőként és producereként is jegyzi. A '90-es évekből ez a legjobb film a számomra. Leszámol a hősi illúziókkal: a hírhedt pisztolyhős (*William Munny-Eastwood*) egy alkoholista rablógyilkos, aki vonatot robbantott, amin nők és gyermekek is utaztak, és alig emlékszik valamire, mivel állandóan részeg volt. Csak imádott felesége tudta megszélesíteni. Amióta meghalt, a fickó egy kiegyezett gazdálkodó, aki beteg disznókat kerget egy karámban. Hackman szintén a régi idők tanúja, egy erőszakos kisvárosi seriff, aki vaskézzel tart rendet a saját szemét-dombján. A konfliktust az okozza, hogy egy pásztor összeszabdálja egy prosti arcát, mire azok vérdíjat tűznek ki a fejére. A film egy kultikus dráma, sűrű és kemény jelenetekkel, párbeszéd-ekkel. Egyszerre van meg benne az '50-es évek és a spagetti hangulata, ugyanakkor továbblép ezeken, és sajátos '90-es évek feeling lengi be. Nem véletlen, hogy a siker nyomán később Hackman egy sokkal híghabb westernben is eljátszotta a városi kiski-rályt, ahol végül a *Sharon Stone* alakította női karakter győzte le.

A „*Nincs bocsánat*” gyorsan klasszissá lett, főleg azért, mert emberi drámákat mutat be, egykori „nagy” embereket, önmagukkal meghasonlott gyilkosokat. Ha a filmnek mégis van némi pátosza, az abból ered, hogy a Hackman-féle könyörtelen, józan „rend” elbukik, mikor találkozik a barátja megöléséért dühös, mitikus gonosz banditával, aki ráadásul részeg is, épp úgy, mint rég. Igazából nincs hepiend, nincs tanulság, hacsak egy nem, de azt nem a „nyugaton” találták fel. Az erőszak erőszakot szül. „*Aki fegyvert ragad, fegyver által vész el*”. Az egyik kedvencem az „angol Bob” jelenete. Ő egy legendás revolverhős, akinek saját életrajzírója van. Royalista, és megveti az amerikai demokráciát. A vonaton éppen a függetlenség napján ócsárolja azt, de a kemény cowboyok csak addig sérelmeznek ezt, míg rá nem jönnek, ki is ő. Ám az egykori ismerőse, a seriff megleckézteti, mivel nem adja át azonnal a fegyvereit. Ugyanígy bánik el később *Munny*-val is, akit a prostik titokban ápolnak, mint egyetlen reményüket. Ugyanis az ő városában csak ő és az emberei tarthatnak fegyvert. Összeveri Bobot, és börtönbe csukja, majd gúnyolódva olvassa a készülő életrajzot. Sőt kijavítja azt az igazságnak megfelelőre. Ekkor lehetünk tanúi a nyugatmí-

tosz teljes összeomlásának. A seriff élcelődik a füzwetben leírt „hőstetteken”. Elmagyarázza a dutyiból kiengedett írónak, hogy nem a gyorsaság az elsődleges, hanem a hidegvér. Az angol Bob egyik leírt esetét szemtanúként meséli el. A becsületbéli ügy ennek nyomán válik egyszerű gyilkossággá. Az írók egyébként mindketten, a seriff és *Munny* is ugyanúgy kérdezi az írásról: miket ír, leveleket? Nem, válaszolja az író, könyveket. Miután a seriff halálra korbácsolja *Munny* barátját, egykori tettestársát, bosszút esküszik.

Ez a hagyományos Western motívum. Amikor ezt megtudja attól a lánytól, aki a pénzt adja át nekik, leissza magát, és az alkohol felszínre hozza a régi énjét. Visszatér a városba, és először a prostik kitaratójával végez, hidegvérrel, mindenki szeme láttára, aztán a rá buzgón lövöldöző, de nem találó fegyveresekkel, beleértve a seriffet is. Kicsit olyan ez a jelenet, mintha Eastwood egy Predator lenne, azok is csak a fegyvereseket öldösk. Amikor távozik, a zuhogó esőben üvöltve megfenyegeti a várost, hogy senki se bántsa többé a prostikat, és temessék el a barátját rendesen, különben felgyújtja a kócerájt. Senki sem lő rá, ő pedig eltűnik a sötét vízfüggönyben. Bitang egy jó film ez, morálist, drámai, és a nyugat sötét, korlátoltan kegyetlen arcát mutatja.

A nyugat fegyvere

Az 1849-es mintájú Coltól 34.000 db-ot készítettek, és a polgárháborús időszak legkedveltebb fegyvere lett. *Samuel Colt* csak az északiaknak szállított, így mivel kiváló pisztolyól van szó, a déliek elkezdtek másolni. Ám a föderációs csapatok „Colt”-jai silány utánszettek lettek, nem csak technológiailag, hanem a felhasznált nyersanyagok miatt is. Az 1860-as katonai modell 44-es kaliberrel. Hatlövétű, átlag 24 cm-es csővel – igazi kézi ágyú – nagy mennyiségben vették az uniós katonáknak. 1872-ben *Samuel Colt* meghalt 47 éves korában. A birodalmát özvegye, *Elizabeth Colt*, egy talpraesett hölgy vette át, és a forgódobos ismétlőpisztoly karrierje szédítő csúcspokra indult. A Colt-üzem 1874-es leégése sem akadályozta a nagyra törő hölgyet. Új, jobb, nagyobb üzemet építtetett. Nem kizárt, hogy egy déli szabotázsakciónál volt szó. Az egyszeres működésű katonai revolver, a „peacemaker”, azaz békecsináló a nyugati fegyvere. Ez a valaha gyártott legtokéletebb forgópisztoly. A határon kék villámnak, de disznólának is becézték. Súlyelosztása jobb volt bármelyik elődjénél, 1870 körül 18 akkori dollárba került, egy akkori munkás havi keresete... baromi drága volt. A 45-ös Colt pedig maga a hatalom, védelem és tekintély. Népszerű, keresett fegyverek voltak a Coltok a határon, farmer, seriff, párbajhős, katona, indián mindenki Coltot akart! A XIX. században nem volt ennél jobb fegyver! A XX. században az automaták sikerei mellett a Colt gyár ragaszkodott a gyökereihez. Ma a Colt gyárat már nem a család vezeti, de a hagyományokat őrzik. Noha ma már számítógépek vezérlik a gyártást, de *Samuel Colt* kívánságát tiszteletben tartva, a végső csiszolást és összeállítást ma is kézzel végzik. A békecsinálót még ma is gyártják és keresik. A nyugati egykori fegyvere ma is népszerű. Colt fegyvere az amerikai történelem része... jelen időben is...

Források:

Berkes Ildikó: *A Western* 1986

History Channel: *A fegyverek története*

A tárgyalt filmek, lásd cikkben

Filmvilág, filmművészeti folyóirat, 2004. augusztus

Homoergaster

Máshol ... ugyanott...

4.

Xavier szíve a torkában dobogott, mikor a város kapujához ért. Ugyanakkor megkönnyebbülést is érzett, hogy távol tudja magától Castaldót, azt a csendes fojtogatót. Lekaszálódott lováról, majd óvatos léptekkel vágott neki az ismeretlen utcáknak. A városban nyugtalanító, mármár temetői csend uralkodott. Kihalt, elhagyott vidéknek tűnt, azonban az épületek gyanúsán jó állapotban voltak. Mintha csak előző nap emelték volna őket. Sehol egy repedés a falakon, sehol egy korhadt ajtó. A pilléreket tartó márványszobrok vakító fehérén tiszták. Zegzugos, kanyargó utcák, sikátorok útvesztői nyílnak minden irányba. Xavier tanácstalanul bóklászott az üres épületek között. A város belülről nagyobbak tűnt, mint kívülről. Xavier úgy vélte, számításai szerint már el kellett volna érnie a kapuval átellenes városfalat. Ehelyett újabb házakkal zsúfolt utcákra lelt. Mintha nem akarna véget érni...

Fáradtan megállt egy fogadószéri épület előtt. Benyitva egy tágas étkezőhelyiséget talált, faragott tölgyfaasztalokkal és kényelmes padokkal. A lovát bevezette és kikötötte az egyik fa tartóoszlophoz.

A mágus úgy gondolta, elfogyasztja szerény ebédjét, ehhez bőven talált evőeszközöket a sötétben. Miután éhét csillapította, a hatását is megabrakoltatta, nyújtózott, majd felszedelőzködött, hogy folytassa útját. Kivéve az ajtón azonban megfagyott a vér az ereiben. Érezte, ahogy a hátán feláll a szőr. A város ugyanis másmilyen képet mutatott, mint amikor belépett a fogadóba! Nemcsak az épületek változtak meg. Az utcák is más irányba kanyarogtak. Hogyan történhetett mindez? Xavier úgy vélte, mindössze egy-két órát szundikálhatott. Az égre tekintve azonban döbbenet látna, hogy a nap ugyanott áll mozdulatlanul! Mintha az idő is végtelenné vált volna ezen az átkozott helyen! Óvatosan megtapogatta az újonnan emelkedett házak falát. Késével levakart néhány tenyérnyi vakolatot. Tehát nem illúzió. De kétségkívül erős mágia műve. Aldar pedig ide tartott, ez sem vitás. Vajon mi lett a sorsa azóta? (Ha egyáltalán ennek a szónak még van jelentősége!)

Xavier tovább ballagva, találmra ismét benyitott valahová, de lovát ezúttal kint hagyta. Tágas, márványborítású előcsarnokba jutott, csúcsíves támpillérekkel. Nem sokáig gyönyörködött a látványban, mert pár pillanat múlva felrántotta a bejárati szárnyas ajtót, gyorsan kilépve a szabadba. Az elgondolása igaznak bizonyult. Újból változott a városkép, bár az átalakulás pillanatát nem sikerült elcsípnie. Xavier gyengéden megveregette hátasa nyakát, majd visszafordult az ajtó felé, amin az előbb kilépett. Az épület és annak bejárata is megváltozott időközben, amikor Xavier másodszer átlépte a küszöböt, az előbbi csarnoknak nyoma sem volt, helyette egy ízlésesen berendezett hálószoba fogadta. Ugyanaz a kínos tisztaság mindenütt, a kárpitozott falakon pókhálónak vagy pornak semmi nyoma. A lovát beállította a kék bársonyfüggönyös, lakkozott ágy mellé. A magister ezután fáradtan ledobta kalapját a fekvőhelyre, majd ő maga is odatelepedett, s megpróbálta rendezni a gondolatait.

Ami tény: a szökevény Aldar ide érkezett egy mágikus tárggyal, amely különös jelentőséggel bír. Sulpumas nyilvánvalóan a politikai játszmájának eszközéül akarta felhasználni, ezért e kínos titkolózás, és ennek oka, hogy a báró nem saját ügynökeit küldte ide, hanem egy „külsőt” alkalmazott. Aldar talán úgy gondolta, az a bizonyos tárgy túl veszélyes játékszer a nagybátyja kezében, ezért szokott meg vele. Sulpumasnak nyilvánvalóan fenntartá-

sai vannak a nyridiai bizalmasával szemben, ezért egy kívülállót bíz meg örökösének felkutatásával.

Azután itt van ez a bizarr város. Az idő végtelennek tűnik, még a levegő sem rezdül, nem érződik az évszak hidege sem. Életnek semmi nyoma, még a külvilág zaja sem hallható, sehol egy idetévedt madár, se felhő az égen. A város viszont folyamatosan átalakul, a változás pillanatában azonban lehetetlenség látni.

Xavier ebből arra következtetett, hogy a várost irányító erők valahogyan szemmel tartják őt. Mintha maga város figyelné... ugrásra készen!

Talán ez a hely képes elrejtőzni a külvilág elől, ez esetben Castaldo nem hazudott, amikor azt állította, nem látta korábban. Persze könnyen lehet, hogy Castaldo tudott a város létezéséről, s Aldar után küldte embereit, akiknek szintén nyomuk veszett. A hadnagy talán értesítette a bárót, akinek ezek után kapóra jött Xavier jelenléte Orwenben.

A mágus lehunyta szemét, az itteni tárgyak és épületek emlékei után kutatott mentális csápjáival. Különösebben nem lepődött meg, hogy csak vakfoltokat talált az asztrálsíkon. A tárgyak itt állandóan változnak, a semmiből jöve, semmivé válva, mintha nem lenne sem múltjuk, sem jelenük. Xavier felidézte magában az épületek stílusát. Habár csak felszínes ismeretekkel rendelkezett az építészet terén, az a tény szembetűnt neki, hogy a kora-ruwenori és a khilkidosi stílus mellett a manapság egyre elterjedtebb neo-almori is megtalálható. Vagyis a város kora meghatározhatatlan. A civilizáció kezdte óta itt állhat. Xavier szemrevételezte apadó élelmiszerkészletét. Ki kell jutnia erről az átkozott helyről, s egy nagyobb csapattal kell elvégeztetnie a kutatást! Már ha Sulpumas hajlandó rá.

Reménytelennek tűnő helyzetében Xaviernak mentőötlete támadt. Az agora! Meg kell keresnie a város agoráját! Minden bizonnyal a központban koncentrálnak az erők, tehát ott van esélye megtörnie a varázst. Ahhoz, hogy eljusson oda, ki kell ugrasztania a nyulat a bokorból. Tarisznyájából előkotorta a szükséges eszközöket. Különböző, gyanús eredetű porokból és lisztből robbanógyutacsot készített, kanóccal ellátva. Ezután hozzáragasztott egy bőrtömlőt, amely gabonapálinka-párlatból nyert folyadékkal volt teli. Elsősorban sebfertőtlenítésre jó, de gyúlékony is. Xavier kivezette hatását az ismeretlen megújult utcára, s tüzet csiholt. A rögtönzött gyújtóbombát behajította az épületbe, de ekkor már a nyeregben ült. Hátasával igyekezett minél messzebbre száguldani, bárhová. A robbanás hangjától megriadt ló így is majdnem az utca kövezetére vetette. Xavier alig bírta lecsilapítani a kétségbeesetten nyerítő jószágot. Visszalovagolt a merényletének helyszínéhez. A lángok gyorsan kezdtek terjedni, de a mágus a biztonság kedvéért egy kisebb üvegfiolát rántott elő, s a tűzbe dobta. A lángok hangos sercenéssel a magasba csaptak. A város ekkor a szeme előtt kezdett átalakulni. az épületek furcsán megnyúltak, mintha a valóságot játékos kezek görbíténék. A tűz környékén a házak szinteszétfolytak, majd gyurmaszerűen átfurmálódtak kőfallá, amely kör alakban körbeölelte a lángtengert. Az újonnan keletkezett fal hihetetlen sebességgel, bátyaszerűen emelkedni kezdett, majd egy bizonyos magasság után kupolaszerűen lezárult, meggátolva a tűz további útját.

- Szép próbálkozás, varázsló!

Xavier szíve nagyot ugrott a lágy, bűgőan dallamos hang hallatán. Bal kéz felől egy fiatal nőt pillantott meg tetőtől talpig fekete öltözetben. Termetre inkább alacsony

volt, mint középmagas, és nem látszott többnek húszévesnél. Varkocsba font haja is ébenfeketén csillogott, kéklő szeme és rózsaszín ajkai érzékvé tették bájos arcát.

- Ki vagy te? - kérdezte döbbeneten Xavier.

- Tudod te azt jól! - felelte a jelenés gúnyos mosollyal.

- A Város vagyok! Magam vagyok a Város!

Vérfagyasztó kacajt hallatva, lassan, vészjóslóan közelített a férfi felé. Xavier megsarkantyúzta a lovát, és az ellenkező irányba vágatott, nem is nézve az utcák kanyarulatait.

- Ez a hely a Máshol Birodalma! Máshol, mindig máshol vagy! Mégis ugyanott!

A lány hangja mélyen elnyújtotta vált. Hol Xavier feje fölött, egy emeleti ablakban tűnt fel, hol egy árkádsor alól bukkant elő, legutoljára pedig egyenest szembejött vele. Xavier visszafogta rémült hátsát.

- Itt maradsz! - kántálta tovább a jelenés. - Itt maradsz te is, mint a többi! Míg egyé nem válsz... velünk! A Másholla! Hahahaha!!

Az utcakép ekkor már pillanatról pillanatra változott. Ép ésszel már nem is lehetett követni a látványt. Xavier lova összecsuklott. A mágus épp hogy ki tudta szabadítani lábát a kengyelből. Hátsa görcsös rángások közepette fetrengett a földön, síró nyihogások közepette.

- Legalább szegény párát kíméld, te átkozott! - kiáltotta Xavier elkeseredett dühvel.

Szemét lehunyva erőteret vont maga köré. Elméjének rekeszeiből kizárta az előbbi kavargó képeket. Karját kitérve így szólt:

- Jól van, győztél némben! Magaddal vihetsz!

Aranyló kacaj volt a válasz, majd a mágus mentális csápjával érzékelte, amint a jelenés közelít felé. Kikapcsolta az erőterét, és lassan kinyitotta szemét. A lány közvetlenül az arca előtt állt, sejtelmesen mosolyogva. Némán meredtek egymásra, tekintetüket a másikéba fúrva. Xavier hirtelen előrelendült, ajkait a lány hideg ajkaira tapasztva. A lány először meglepettnek látszott, de egy pillanattal később hevesen viszonzta a férfi közeledését, szorosan átölelve a varázslót. Xavier ekkor lecsapott mentális csápjával. A jelenés dühösen hátrarántotta a fejét.

- Tényleg tudni akarod? - sziszegte viczorogva.

- Akarom! - hörögte a mágus.

A lány felnézett ismét a férfihoz bűjt, a város pedig órvénylő, színes kavalkáddá válva megszűnt körülöttük.

5.

Xavier tágas, aranylóan fényes csarnokban ocsúdott fel. Az oválisan ívelt kupola falán nem voltak ablakok. A fényt gyertyákkal teli, bronz kandeláberek szolgáltatták, amelyet arany reliefek vertek vissza. A fekete, fehér és vörös márványpadlót sosem látott, emberi ésszel fel-foghatatlan mértani formák díszítették. A fali domborművek is különös jeleneteket ábrázoltak, meghökkenítő lényekkel, amelyek egyetlen - Xavier által ismert - kultúra istenségeihez sem hasonlítottak. A kupolacsarnok túlsó végében nyitott szarkofágok sorakoztak baljóslatúan. A terem közepén márványoltár emelkedett, rajta egy hosszúkás, ezüst tárgygal.

- Ezért jöttél, mágus? - kérdezte a lány a díszes tárgyra mutatva.

- Esetleg elárulnád a neved? - kérdezett vissza Xavier kiszáradt torokkal.

- Szóljás Liliánának! - válaszolt a lány fesztelen könnyedséggel. Xavier biztosra vette, most találta ki ezt a nevet.

- Szóval...? Xillion jogara után jöttél? - kérdezte újból Liliána. Xavier nyelt egyet.

- Igazából engem az az ember érdekel, aki ezt idehozta.

Xavier választ nem várva a szarkofágokhoz futott.

- Megtalálok őt is! - felelte Liliána rideg gúnyval. - Különös, hogy egy magadfajta nem érdekel a Sorsfordító Ereklék egyike! Pedig százával keresték már, akárcsak Armorlas pajzsát, vagy Otanes koronáját! Bár ki tudja, e tárgyak mit érnek viselőjük nélkül?

Xavier fél füllel figyelt a boszorkány (vagy démon) monológjára. Lázasan keresgélte a nyitott szarkofágok között, amelyek búzló, éhes szájjakként tátongtak feléje. Végül a domborművön talált rá Aldarra, és azokra a szerencsétlenekre, akik idáig követték. Mintha elevenen öntötték volna őket bronzba...

- Könyörgött, hogy rejtsem el, süllyeszem a föld mélyére a jogart! Bizonyára tudod, varázsló, Xillion ezzel egyesítette a keleti Ikerfolyók népeit, de miután zsarnokoskodott felettük, gondos kezek kicsempésztek birodalmának határain túlra! Xillion trónja megingott rögtön, ő maga eszét veszítette, majd a fejét is! Vedd csak el! Így tán kijutsz innen!

Liliána kezében fénylő izzásba kezdett a jogar, amint közeledett Xavier felé. A mágus sarokba szorított vadként hátrált. Mentális csápjai megmagyarázhatatlan veszélyre figyelmeztették. Liliána váratlanul megtorpant. A fehér izzás kihuny a jogarban.

- Betolakodók! - kiáltotta a lány, rémülettel a hangjában. A padló megremegett, majd emelkedni kezdett. A kupola ezzel egy időben szétnyílt, mint a virág szirmai.

A város kör alakú főterén álltak immár. Körülöttük táncoló lángok, hamu- és pernyeös!

- Átkozott jogar! - sikoltotta Liliána. - Így nem bírom irányítani őket! Elégék! Ááááááá!

Velőtrázó sikollyal hajította el a királyi ékszert, majd magába roskadt. Az írisze feketévé vált, majd e feketeség lassan beborította a szeme fehérjét is. A végtagjai deformálódni kezdtek, szája békaszerűvé tágult, hosszú, tühegyes fogakat villantva fel. Xavier pergamentekercsek védelmére szánt vászondarabot kotort elő tarisznyájából, abba bugyolálta Xillion jogarát, mikor éppen feltűnt Castaldo gyűjtőgató csapata.

A hadnagy egyenest a mágushoz vágatott.

- Ide vele! - rivallt Xavierre, a mágikus kormánypálcát követelve. A magister nem mozdult, gyorsan erőteret vont maga köré.

- Végezzétek ki! - kiáltott Castaldo legényeinek egy gúnyos mosoly kíséretében. Az egyik katona emelte is az íját, ám Xavier döbbenetére a nyílvevő célzottan a hadnagy hátába csapódott. Castaldo hörögve fordult ki nyergéből, a halódó szörny közelébe gurulva. Liliána (vagy ami megmaradt belőle) a vérszagot érezve összeszedte maradék erejét, úgy araszolt a tehetetlen hadnagy felé.

- Kapjon a lóra szaporán, magister uram! Még itt veszünk mindannyian! - kiáltotta a helyettes tiznagy, Castaldo lovának kantárját Xavier kezébe nyomva.

A mágus hallgatott a szóra, miközben bizarr kíváncsisággal bámulta a rémdráma végkifejletét. Castaldo már sikoltva vergődött a túlvilági állkapcsai között, egészen, amíg át nem roppantották a nyakát. Vérszőkőkút bugyogott fel, pillanattal később Liliána visszanyerve emberi alakját, ismét talpon volt, ereje teljében. Karjait kitérve zümmögő hangon idegen rigmusokat kántált. A leégett épületek helyébe újak kezdtek kinőni. Xavier ekkor végre rászánta magát, hogy a bőrét mentse.

Megsarkantyúzta a hadnagy paripáját, a többiek után száguldott. A város most tűnt igazán elhagyatottnak. Azok az épületek is romosnak, korhadtnak tűntek, amelyekben nem tett kárt a tűz. Még a városfal is leomlott egy helyen. A repedezett falak, a kitört, festett üveglablakok azonban lassan, mint a behegedő sebek, kezdték visszanyerni régi formájukat.

A poroszlók és Xavier sebes vágtaiban, szinte repülve rontottak át a szűkülő falrészben, mielőtt az végleg összezárult volna mögöttük.

A kis csapat csak mérföldekkel odébb mert pihenőt tenni, a hegyoldal sűrűjében. Szürkületbe fordult az idő, mikor visszaneztek a városra. Az ismét a régi pompájában tündökölt a völgyben.

- Sosem adja fel! - dörmögte Xavier, a fogai közt préselve a szavakat. A katonák komoran bólogattak.

- Meddig voltam távol? - kérdezte a mágus a tíznapgytól.

- Két napig, magister uram!

- Miért mentettetek meg?

- A báró úr parancsait követtük. Őméltósága nyomatékosan felhívta a figyelmünket Castaldóra...

- Az a törtető patkány! Mindenki utálta őt Orwenben! - szitkozódott egy másik katona. - Miatta vesztek oda a bajtársaink, igaz?

- Sajnos igaz - felelte Xavier együttérzően. - Mindenki meghalt, aki a vicomte-ot erre az átkozott helyre követte.

A szakállas tíznapgy megvetően köpött egyet, majd a csapat visszaindult Orwen irányába. Xavier fejében lassan összeállt a kép, legalábbis ekkor még így hitte.

6.

Xaviert ismét három baljós külsejű személy fogadta a báró dolgozószobájában. A feszültséget szinte vágni lehetett. A magister fejében az események mozaikdarabkái most hirtelen új értelmet nyertek.

- Nos - szólalt meg a báró türelmetlenül. - Úgy tudom, van számomra valami, amitől az a galád, párttűt Aldar fosztott meg! Bizonyára rájöttél magadtól, hogy valójában Xillion jogaráért küldtelek.

- Így van méltóságos uram. Azonban kötelességemnek érzem elmondani....

- Tudom, tudom! - intette le a magistert Sulpumas. - Az unokaöcsém halott. És az áruló Castaldo is meglakolt. Túl sokat akart markolni a jelentéktelen kis senki! Nos, magister uram, ideje világosan beszélünk: ha nem is foglalkoztat a politika, nyilván láthattad, országunkat tengernyi baj sújtja. De te nem itt élsz, úgyhogy elárulhatom, bármennyire is fájó, a királyság végórát éli! Szerencsére Hutheb, akit itt láthatsz, Nyridiából elhozta Xillion jogarát, amit ez idáig ott rejtettek. Jobbnak látta ugyanis, ha nekem ajánlja fel szolgálatait! A jogar révén alapvetően meg tudnám változtatni a hatalmi viszonyokat! Aldarnak ez persze nem tetszett! Szerinte így túl kockázatos! Hát mit csinált ez a tökféj, meglépett a jogarral, a cinkosával együtt! Képzem, hogy ehette a kefére, mikor rájött, hogy Castaldo becsapta!

- Engedelmet kérek méltóságodtól, az ifjú Aldar nem volt párttűt!

- Miből gondolod azt? - mordult föl mérgesen a nyridiai. Xaviernak feltűnt a hangnem. Jobb kezét óvatosan ruhái redői közé rejtette.

- Felettébb érdekelne, mivel támaszkod alá ezt az állításodat! - mormolta a báró cseppet sem barátságosan.

- Aldar valóban túl veszélyes eszköznek ítélte meg a jogart. De az igazi indok, amiért ellopta, hogy megóvjon téged, uram, egy készülő összeesküvéstől.

Sulpumas rámeredt.

- Ne hallgass rá! - rikoltotta Hutheb.

- Bizonyítani is tudom méltóságodnak! Kérlek, vess rá egy pillantást! - Xavier a szabad kezével elővette tarisznyájából a királyi ékszer, s a bárónak nyújtotta. Sulpumas mohón kicsomagolta, majd elkerekedett szemmel így szólott:

- Biztosan ez az? Én úgy emlékszem, vörös rubin ékesítette, nem pedig zafír!

- Egész biztosan Xillioné, én magam is meggyőződhettem róla! - folytatta gyorsan Xavier. - Attól tartok, viszont, a jogart manipulálták, az ékköcserevel pedig veszélyesebbé vált!

A magister ezután pontról pontra elmesélte a Máshol városában történeteket. A mondandóját így zárta le:

- Castaldo egy bérenc volt ebben a játszmában, még-hozzá olyasvalakié....

Tovább nem beszélhetett. A nyridiai támadásba lendült. Xavier hiába vont erőteret maga köré, még így is csaknem elvágódott. Sulpumas titkára ekkor váratlanul felkapta a jogart, ősi igéket mormolva. A szoba ezüstfehér izzással telt meg, s titokzatos erő döntötte le a lábáról a bárót és Huthebét. Görcsökben fetrengve fulladoztak a márványpadlón. A helységben rettenetes szélroham száguldott végig, felborítva a bútorokat, szanaszét szórva a könyveket, iratokat. Hutheb, karját előrenyújtva, erőltlenül nyöszörögve kántálta átkait. A levegő körülötte kék szikrákkal telt meg. Xavier egyik rejtett zsebéből saját, titkos találmányát rángatta elő kinkeseresen. Egy rövid rézcső volt, a markolatán rézgombbal. Az erőterét megszüntetve, a csővel Odóra célozva megnyomta a rézgombot. Halk kattanással egy őthüvelyknyi kétélű acélpenge szelte át a levegőt, átlukasztva a titkár torkát. Odo döbbenet meredt ellenfelére, miközben kétségbeesetten kaparászta a nyakából kikandikáló, éles fémeket. Vérbuborékos hörgés tört föl belőle, mozdulatai lelassultak, bizonytalanná váltak, mint egy fuldoklóénak, ki nem talál kapaszkodót. Az alacsony, szikár férfi végül groteszk módon megbotlott a saját lábában, s elvágódott. Egyet-kettőt rángott még a földön, majd végleg elcsendesedve, nem mozdult többet. Xavier remegő kézzel szabadította ki pengéjét. Zavarában a köpönyegébe törölte véres kezét. Tehát a jelentéktelennek látszó Odo volt a cselszövő! Vajon mi lehetett az indítéka? És a pap-mágus vállalt-e szerezet az összeesküvésben?

Sulpumas és Hutheb lassan felocsúdott az iménti borzalmakból. Sulpumas paprikavörös, hosszasan fújta ki a levegőt. Az arcán hirtelen idióta vigyor jelent meg, majd önfeledt kacarászásba kezdett, mint egy gyerek. Hutheb nagy nehezen lecsitította. Kezét a báró homlokára tette, mormogó ráolvasás kíséretében. A helytartó rövidesen elszenderült. A nyridiai ezután a szolgálkért csengett.

- Tüntessétek el, lehetőleg a pócegödörbe! - szólt a legényeknek Odo holttestére mutatva. A lakájok nem kértek semmit, némán felnyalábolták a tetemet, s amilyen gyorsan jöttek, oly hirtelen távoztak vele. Ezt követően - a báró hortyogását nem számítva - kínos csend állt be. Xavier sem tudta hirtelenjében, hányadán áll a pap-mágussal.

- Igazán szép lövés egy tudóstól... - kezdte nagy sokára Hutheb, bár fölényeskedő hangja most erőltlenül rezgett.

- Saját találmányom. Rugós kés. Nem vagyok túl büszke rá! - felelte Xavier, aki viszont fizikailag rosszul érezte magát. Korábban már előfordult, hogy önvédlemből embert ölt, s e régi emlék miatt kétszeresen tört rá a bűntudat. Mintha a halott ember átka kényszerítene, hogy ismét az ármány sötét útvesztőjébe lépjen, amelyből csak vér és halál árán van kiút.

- Mindenesetre figyelemreméltó a megbízó iránti elkötelezettséged! - jegyezte meg Hutheb, lassan elnyújtva a szavakat.

- Már említettem a báró óméltóságának, tudós ember vagyok, a rejtélyek megoldása a dolgom! - Xaviernek kezdett kínossá válni a helyzet. Hogy elejét vegye a további kellemetlenségeknek, határozottan így szólt:

- Nincs értelme a további köntörfalazásnak! Zárjuk le gyorsan kettőnk ügyét! Kérem vissza az okleveleimet és az ajánlólevelet, amelyet ígértetek! Még ma este szeretném magam mögött tudni a várost!

Xavier az ezüst jogarra mutatott.

- Ha elfogadsz egy jó tanácsot, ezt a játékszert súlyoszd a legmélyebb kút fenekére!

- Az már nem a te dolgod! - mordult rá a magisterre fenyegetően Hutheb. Az egyik fiókból előkotorta az ígért ajánlólevelet, gyakorlott mozdulattal ellátta Sulpumas kézjegyével, majd lepecsételte. Xavier visszakapta korábban elkobzott okiratait is.

- Most pedig kotródj innen! - rivallt rá barátságtalanul a nyridiai Xavierra.

A magister szó nélkül távozott megbízója otthonából. Remegő térdekkel sietett az ajtónálló lakáj után, aki a kastély nyaktörő csigalépcsőin vezette őt lefelé.

Akkor érzett némi könnyebbséget, midőn lovának nyergében ülve kiléptethetett a szabad levegőre, ahol már leszállt az este. Xavier a déli városkapu irányába fordí-

totta hátasa fejét, miközben egy búcsúpillantást vetett a kastély csúcsíves, ódon lándzsaablakaira, oda, ahol a komor dolgozószobát sejtette. Legnagyobb rémületére az ablakból vakító, fehér fény kezdett vibrálni, majd az üveg pozdorjává tört. Egy sovány, fehér köpönyeges test zuhant ki rajta észtvessző sikoltással, egyenest az utca kövezetére. Az ablakból eszelős kacaj és jajongás hallatszott. A fény nagyobb intenzitással kezdett vibrálni, lassan terjeszkedve beborította a szobát, mintha be akarná kebelezni. Sehol egy árnyék... Nem is fény volt már, inkább vakító fehér köd...

A kastély poroszói összesereglettek Hutheb holtteste körül. Néhányan az őrparancsnokért siettek kétségbeesve, néhányan a környező házak lakóit próbálták megnyugtatni. Xavier nem akarta kivárnia a dráma végkifejletét. Megsarkantyúzva lovát, átvágtatott Orwenen, úzött vadként száguldva ki a déli kapun, magában dühöngve. Ha ez az öntelt tökfilkó pap-mágus nem volt képes hallgatni a jó szóra, ő bizony nem kockáztatja érte az életét!

Már mérföldekre maga mögött hagyta Orwent, de még mindig nem fogta vissza a lovát. Az állati ösztöneire bízva magát, száguldott tova, nem törődve az éjszaka veszedelmeivel, miközben az örült kacaj emléke még ott kísértett elméjében.

VÉGE

Cyrus Livingstone

A MÚLTBA ZUHANT ŪRHAJÓS

Hatch nehézkesen eszmélt, miközben az emlékezetében felvillant a sorsdöntő pillanat, amikor ūrhajója orrát a fekete lyuk felé fordította.

Sejtette, hogy nem lesz kellemes áthatolni rajta, de hajlandó volt a haladásért némi kockázatot vállalni. A Dominatus ellentétes erők játékszereként száguldott a féregjárat falai közt, miközben a műszerek örült eredményeket mutattak. A férfi nem mert a saját benyomásaira támaszkodni, mivel tisztában volt vele, hogy az emberi tudat sokszor a hétköznapi dolgokat sem a megfelelő módon érzékeli. Bolt azt vallotta, minden egyén a saját elméje szűrőjén keresztül látja a világot, és abból is csak annyit, amennyit képes felfogni. A sovány fizikus úgy vélte, még a laboratóriumi mérések is csupán azokat az aspektusokat tükrözik, amelyeket a műszerek készítői reálisnak hisznek.

A féregjárat kétségkívül eltorzította a valóságot. Hatcher Davis pedig úgy sejtette, ilyen lehetett, amikor Alice a nyúl üregébe esett. Időnként minden vakító fényárba borult az ūrhajó körül, máskor a jármű átható sötétségbe süllyedt. Mindez érzékelhető átmenet nélkül történt; az idő fogalma értelmét veszítette, akár csak a téré, vagy bármely más hasonló dologé. Hatch elméje nem lelt normális kapaszkodókra.

Végül utazása véget ért, és a férfi újra a Naprendszerben találta magát; pontosan ugyanott, ahonnan elindult, mintha a féregjárat önmagába tekeredő zsákutcává vált volna, noha a navigációs rendszer mégis azt közölte, hogy a csillagállások megváltoztak. Az ūrhajós ezzel nem tudott mit kezdeni, de úgy döntött, hazatér. Próbált rádiókapcsolatot teremteni Camp Daviddal, de nem járt sikerrel. Amikor más állomásokkal is kísérletezni kezdett, ráébredt, hogy mindenütt csöndbe ütközik. Nem maradt más választása, mint az irányítótorony segítsége nélkül földet érni.

Amikor a Dominatus a légkörbe került, a műszerek újra megvadultak, és az ūrhajó kontrollálhatatlanul zuhanni kezdett. A férfi kétségbeesetten kapkodott, hogy gátat vessen a katasztrófának, de hiába erőlködött, a landolás émelyítő kényszerleszállássá változott. A becsapódáskor elsötétült Hatch előtt a világ, és csak jó néhány órával később tért magához.

A meghibásodott külső kamerák semmiféle képet nem adtak, így miután összeszedte magát, kíváncsian a külvilágba lépett. Poros síkság tárult elé, néhány csenevész bokorral és pár sziklával tarkítva. A terep semmiképp sem tűnt civilizáltnak. Hatch felsőhajtott, aztán ment az orra után, remélve, hogy előbb-utóbb lakott területre téved. Ösztönei azt súgták, az egész helyzet átkozottul nem stimmel, de egyelőre nem esett pánikba. Úgy gondolta, hamarosan úgy is felfedi a Sors, miféle lapokat szán neki.

Amikor néhány órával később hegyvidékre tévedt, és hirtelen egy nyílvesző süvített el a füle mellett, ráébredt, hogy a probléma jóval nagyobb, mint amekkorának hiszi. A következő pillanatban vesztül rikoltozó rézbőrűek vágtaztak felé a környező kanyonokból, és körbevették.

- Ez aztán remek! - gondolta Hatch. - Remélem, csak valami filmforgatásra tévedtem.

Az indiánok törzsfőnöke gúnyosan nézett rá, és torokhangon néhány érthetetlen szót mondott. Az asztro-nauta nem rettent meg, talán azért, mert fogalma sem volt róla, hogy félnie kéne. Várakozóan nézett a kimázolt alakokra, és azt remélte, majdcsak előkerül egy szakállas rendezőféle, és véget vetnek ennek a bohózatnak.

A sastollakat viselő fickó kezdte elveszíteni a türelmét. Újra elismételte az iménti szavakat. Mivel Hatch továbbra sem reagált, leugrott a nyeregből, és egészen közel tolta a képét a fehérbőrűéhez.

- Figyeljen! - mondta az ūrhajós higgadtan a rézbőrűnek.

- Nem akarok bajt. Véletlenül tévedtem erre. Ha eligazítanak, merre találok lakott területet, már itt sem vagyok.

A rézbőrű felhördült, és megütötte.

Hatch előtt meglódult a világ, miközben fél térdre rogyott, és próbálta valahogy értelmes mederbe terelni szétfolyó gondolatait. Tinédzserkora óta nem ütötte meg senki, és most meglepetésként érte, hogy egy Winnetou-maskarás figura ilyesmire vetemedett. Az atavisztikus düh úgy lobbant fel a férfiban, ahogy aszály idején a bozóttűz; kiegyenesedett, és meglendítette az öklét, hogy bemossan egyet a támadójának.

Az indián megvillanó tekintettel félrehajolt, aztán megint megütötte, de ezúttal még erősebben, mint az előbb. Hatch hallotta a saját állkapcsa recsenését. Rá akart ordítani a rézbőrűre, de a világ újra meglódult előtte, és a sötétség dagálya ismét magával ragadta.

Hatch kínzócölöphöz kötve tért magához, anélkül, hogy bárki is elárulta volna, mi történik vele. Azt gyanította, ez már csöppet sem játék, és hogy valószínűleg az élete múlik az események megfejtésén. Minden jel arra vallott, hogy valódi indiánokkal hozta össze a sors, akiknek nem sok közük van kaszinókat üzemeltető lezármazottaihoz. Hirtelen világossá vált a számára, a Dominatus navigációs rendszere miért nem találta ismerőseknek az égi konstellációkat. A féregjárat másik vége is a Naprendszerbe nyílt, csak épp a múltba. Ezért nem tudott egyetlen rádióállomásra sem ráakadni.

Köröskörül rideg vadon húzódtott, a többség nyugovóra tért, már csak egy-két farakás égett, hogy távol tartsa a ragadozókat. A vademberek látszólag nem sokat törődtek vele, de valószínűleg állítottak őrköt. Noha Hatch nem sokat konyított az indiánok szokásaihoz, úgy vélte, nem sokáig fogják életben hagyni. Jó lett volna megszökni valahogy, de akik kikötötték, alapos munkát végeztek.

- Figyeljen, öregem, mindjárt elvágom a köteleit, de nehogy ugránozni kezdjen örömeiben!

A suttgó hang megváltásként érkezett a sötétből, és Hatch úgy érezte, a megkönnyebbülés valósággal letaglózza. Ismeretlen megmentője motozni kezdett a kínzócölöp takarásában, pengéje könnyedén elnyeste a béklyókat.

- Egyelőre ne mozduljon! - javasolta az idegen. - Várja meg, amíg visszatér a vérkeringése! Egy kicsit kellemetlen érzés lesz, de jobb, mint amikor a szíűk levagdosnak az emberről ezt-azt.

- Hogy hívják? - tudakolta Hatch.

- Charlesnak - válaszolta pártfogója. - Charles Bronsonnak.

Az űrhajós kis híján felnevetett. Tudatában régi westernfilmek villantak fel, melyekben egy ugyanilyen nevű filmszínész játszotta a főszerepet.

A Sors igazán tréfás kedvében van - állapította meg.

- Oké, Charles - suttgotta kis idő múlva. - Azt hiszem, készen állok.

- Remek - lelkesedett újdonsült barátja. - Akkor most távolodjon el szépen az oszloptól, aztán be az erdőbe! Az a fő, hogy ne csapjon semmilyen zajt, majd én figyelem a vadakat maga helyett. Ha baj van, úgyis lövök, aztán iszkolunk, mint a nyulak. Megértett?

- Azt hiszem.

- Akkor gyérünk!

Hatch ellökte magát az oszloptól, és osonni kezdett az erdő fái felé. Nem nézett a lángok irányába, elvégre Bronson megígérte, hogy figyel. A következő pillanatban puskaropogás hallatszott a háta mögött.

- Futás! - bömbölte megmentője. - Ezek a kurafiak észrevettek!

Bronson köpcös harcsabajszos idős vadásznak bizonyult, de azért egészen jól tudott szaladni. Dühödtt rikoltozás verte fel mögöttük a sűrűt, jelezve, hogy a szíűk tábora megélénkült.

Az érdekes nevű férfiű pisztolyt dobott Hatch felé.

- Tud vele bánni?

Az asztronauta reflexből elkapta.

- Nem - vallotta be szégyenkezve.

- Zöldfülű - marrantotta Bronson, aztán ellött Hatch bal válla felett. - Futás, nem messze van egy folyó, annál lerázhatjuk ezt a csürhét!

Úgy is lett, az űrhajós hamarosan ezüstös csíkot pillantott meg a fák között.

- Remélem, úszni tud - jegyezte meg Bronson. - Feljebb tempózunk pár métert a víz alatt, aztán újra partra kecmegünk. Borsot törünk a nyomolvasóik orra alá, és szépen kerülünk egyet a táboruk felé. Arra nem hinném, hogy keresnének.

Hatch a javaslatot nem tartotta jó ötletnek, de gyanította, hogy segítőtársa több tapasztalattal rendelkezik az indiánokkal való bűjőcskázás terén, mint ő. Belevetették magukat a folyóba, és úszni kezdtek. Bronson elfelejtett olyan apróságokat közölni, hogy sodrás ellenében kell haladniuk, és hogy a víz iszonyúan hideg lesz. Az űrhajós végtelennek tűnő percekig úgy érezte, megfagy benne a vér. Ráadásul nem mert felmerülni, pedig az oxigénhiánytól majd' szétpattant a tüdeje. Bronson úgy úszott, mint a halak, láthatóan ebben is rengeteg gyakorlattal rendelkezett. Aztán a megpróbáltatások véget értek, széles kerülővel maguk mögött hagyták a szíűk táborát, és masszív rohanás után megpihentek egy távol eső tisztáson.

- Nem gyűjthatnánk tüzet? - vacogta Hatch.

- Az indiánok kiszagolnák - rázta meg a fejét Bronson.

- Kénytelen lesz túrni, barátom. A tudógyulladás jobb, mint a skalpolás.

- Nagyszerű - nyögte az asztronauta.

- Inkább meséljen magáról! - javasolta megmentője. - Honnan jött? Mi szél fújta erre?

- A nevem Hatcher Davis - válaszolta a férfi. - Hatch. Minden valószínűség szerint a jövőből kerültem ide, egy űrhajónak nevezett gépezet révén, amivel keresztülmentem egy fekete lyukon.

Bronson felnevetett.

- Melyik évből jött, ha szabad tudnom?

- A 2017-esből - vágta rá az űrhajós.

- És maga szerint most hányat írhatunk? - firtatta a vadász.

- Hát - mondta tünődve Hatch -, gondolom az 1800-as évek valamelyikét.

- Szó sincs róla - árulta el Bronson. - 2038-at írunk, cimbora!

Hatch levegőért kapkodva Bronsonra meredt.

- Akkor ez itt nem a Vadnyugat?

A köpcös bajnok elvigyorodott.

- De nem ám! Ez itt Texas Agglomerátum, és maga a Coyote Élménypark földjét tapodja!

Az űrhajós összevonta a szemöldökét.

- Élménypark?

- Az hát - bólogatott Bronson. - A 2020-as évben az androidtechnológia és különböző manipulatív pszichikai eljárások ugrásszerűen fejlődésnek indultak.

A társadalom Másolatnak nevezte az emberszerű gépezeteket, mert a megtévesztésig hasonlítottak a Homo Sapiensre. Egy Floyd Lincoln nevű iparmágnás kötölte, hogy ezek a szintetikus rabszolgák nagyszerűen használhatók a civilizációs stressz által felhalmozódott agresszió levezetésére. Így születtek meg az Élményparkok, ahol egy átlagos hivatalnok, álemlékek beültetése révén vagy azok nélkül bármikor megszabadulhat a frusztrációjától.

- Ez nem semmi - ismerte el Hatch. - És mindegyik hely a Vadnyugatra hasonlít?

- Frászt - nyugtatta meg Bronson. - Az Élményparkoknak van egy alapkonceptiójuk, de leginkább fantáziabirodalmak, ahol egy adott sémán belül bármi megeshet. Ez a hely itt a Vadnyugatnak tűnik, de lazán beleütközhetünk egy vikinghordába, néhány vámpírba vagy egy rakás idegen lénybe. Mind saját forgatókönyvet követ, és valóságosnak hiszi magát, ráadásul éreznek és szenvednek is, mintha tényleg húsból és vérből valók lennének. Különböző sztorik keverednek, amelyeket tökéletes átéléssel adnak elő, hogy a magamfajta nyugdíjast elszórakoztassák. Persze nem tehetnek kárt élő emberben, mert a programjukba ültetett blokkolókat megátolják. Akad itt egy rakás sztereotip figura, a Járkáló Múmia, a Bosszúálló Hős, az Amnéziás Titkosügynök, meg hasonlók. Akik átprogramoztatják a pszichéjüket, azok sokkal jobban elszórakoznak, mivel könnyebben tudnak a szerepükkel azonosulni. Én azonban így is nagyszerűen mulatok, noha pontosan tudom, hogy odakint csak egy John Wayne nevű nyugalmazott ingatlanügynök vagyok.

- Na, ne röhögtesse! - váltott tegezésre az asztronauta. - Egy másik western színész nevét viseled a külvilágban?

- Hát igen - ismerte el megmentője. - Nem tagadhatod, hogy van érzékem a groteszk humorhoz!

- Nekem is - bólogatott Hatch, és a következő pillanatban az ajándékba kapott pisztolyt megmentője állá alá nyomta. - Csupán egyetlen gond van a meséddel. Miközben kényszerleszállást végeztem, semmilyen rádióállomást sem találtam. Senki nem észlelte a földet érésemet, és nem sietett a segítségemre, hogy kimentsen. Nem létezik civilizáció odakint, és neked ezzel tisztában kell lenned.

Bronson nem vesztette el a fejét.

- Nem is tudod, hogy kell azt a fegyvert használni, múltból jött srác.

- Hazudtam - közölte Hatch, miközben könnyed mozdulattal hátrahúzta a kakast. - Ahogy te is, úgyhogy elő a farbával, különben meghúzom a ravaszt!

A vadász felnevetett.

- És utána kitől kérsz tanácsot? Attól a rakás ócskavastól, aki indiánnak képzelet magát? Csak blöffölsz.

- Elmondom, mit gondolok - mondta hűvösen az asztronauta. - Szerintem te egy gépezet vagy, aki megpróbál palira venni!

Bronson felsóhajtott.

- Hát, jó - mondta megadóan. - Minden igaz, amit az Élményparkokról elárultam, de egy-két apróságot kihagytam. Az emberiség valamilyen mesterséges vírussal csakugyan kiirtotta magát. Senki sem maradt, csak a gépek, akiket azért gyártottak, hogy a népeket szórakoztassák meg én. A színpad tele van színészekkel, de régóta egy nézőnek játszanak.

Hatch felnyögött.

- Ez nem lehet igaz - mondta elcsukló hangon. - Muszáj visszajutnom a saját időmbé!

- Ugyan - tette a vállára a kezét Bronson. - Az úrhajódat nem tudod megjavítani, de itt kényelmesen elleszel.

A parkon kívül mindenütt fenevadak vannak, idebent viszont senki sem bánthat. Elmókázunk együtt, fiú!

- De akkor mi a francnak mentettél ki?! - üvöltötte Hatch. - A vörösbőrűek úgysem nyírtak volna ki, nem igaz?!

- Honnan a francból tudhattam volna, hogy valódi vagy? - tárta szét a karját a vadász. - Az egész csak játéknak indult, azt hittem gép vagy, akit más gépek karmai közül húzok ki.

- Remek - mondta az úrhajós, és a tenyerébe temette az arcát.

A következő pillanatban baljós suhogás hallatszott, ami arra készítette, hogy felnézzen. Az öreg mellében nyílvesző rezgett. Minden jel szerint, az indiánok mégiscsak megtalálták őket.

- Fenébe - mondta Bronson döbbenten. - Úgy látszik, bekapált a blokkolójuk.

Aztán vérpatak buggyant ki a száján, és lassan hanyatt dőlt. Amikor Hatch az üveges szemekbe nézett, nem kellett halottkémnek lennie, hogy megállapítsa: halott.

Újabb lövedékek érkeztek, amelyek már őt vették célba. Hatch menekülni kezdett.

Órákon át futott, és csupán az billentette a javára a mérleget, hogy összeakadt egy paripával a mezőn, amelyik békésen tűrte, hogy a hátára pattanjon. Ez tipikus B-filmes fordulathoz tűnt, amelyet Hatch ki nem állhatott az alacsonyabb költségvetésű, kevés agymunkát igényelő westernekben - ezúttal azonban csöppet sem volt ellenére. Az állat még egy ezüstbiletét is viselt nyakában, amelybe természetesen a Villám nevet gravírozták, de a férfit ez az ironikus tény sem tudta megnevetetni.

A ló - ha igazi volt egyáltalán - szélvészfélegként száguldozott, miközben új gazdája a patái által felvert porfelhőben fuldoklott. A hajnal késlekedett, de Hatch egy csöpnet sem fázott; a halálfélelem elterelte a figyelmét a hidegről. A sziúk lelkesedése nem lanyhult, kitartóan hajszolták, és a nyílveszőkkel sem spóroltak.

A törzsfőnök szokatlanul gyors háttal rendelkezhetett, mert riasztó gyorsasággal közeledett. Hatch végül úgy döntött, megkísérel egy lövést, és Fortuna istenasszony kivételesen a kegyeibe fogadta. A rézbőrű lefordult a nyeregből, és az úrhajós villanásnyi ideig látta, ahogy a földön vonaglik. A sziú torkán ütött sebből tejszerű, fehéres nedv csordogált, és apró, fényes alkatrészek gurultak homokba; úgy festett, sikerült érzékeny pontot találnia.

Hatch abban bízott, ez majd feltartja a többieket, de tévedett. Az androidok ügyet sem vetettek a főnök halálára, sőt még elszántabban üldözték.

- Sosem fogom lezárni őket - kesergett az asztronauta. - Addig hajszolnak, amíg ki nem terítenek. Hogy a fene esne beléjük!

A távolban települést pillantott meg. Vadabb vágatára ösztökélte Villámot, remélve, hogy a házak között menedékre találhat. Rövidesen némi előnnyel viharzott végig a poros főutcán, hogy aztán a sikátorok egyikébe kanyarodjon. Leugrott a nyeregből, és előre tartott fegyverrel továbbosont. Elnyelte a mellékutcák árnyékos szövevénye, miközben úgy sejtette, a rézbőrűek szétszéledtek, és rá vadásznak.

Nem tudta, kik lakhatnak a városban, de nem hitte, hogy a sziúknál rosszabbak lennének. Rövidesen kiderült, mekkorát tévedett: az egyik sikátor torkolatában egy rézbőrűt pillantott meg, aki egy rakás zombival hadakozott. Az élőholtak nyomasztó túlerőben voltak, és nem lehetett megfékezni őket. Pillanatok alatt darabokra szedték az indiánt, akiből csak drótok és fogaskerekek kusza halmaza maradt.

Hatch el sem tudta képzelni, micsoda morbid gondolatmenet vehette rá az Élménypark megálmodóit, hogy zombiandroidokat készítsenek, de úgy látszott, őket is a szórakoztatás fontos alkotóelemének tekintették. A Másolatok tulajdonképpen eleve élőhalottnak számítottak, de hogy jó néhányukból szándékosan rothadó hullát csináltak, deformált lelkivilágra vallott.

- Hát, basszus - gondolta Hatch elkeseredetten, miközben fedezékbe húzódott -, ezektől még a szíúk is jobbak!

El tudta képzelni, milyen érzés lehet, amint fémállkapcsok marnak a testébe, és megborzongott. Hirtelen gyanús neszt hallott a háta mögül, és megpördült. Pillantása először a gyűlölködve rámeredő dakotára, majd a mellkasába merülő pengére esett. A vadászské nagyjából a szíve környékén mélyedt a felsőtestébe.

Az űrhajós igazából nem fájdalmat, hanem hideg, távoli kint és csalódást érzett, amiért nem tudta elke-

rülni a halált. Annyira kiábrándítóan tűnt, hogy egy android végez vele egy díszletvárosban.

- Zombik - gondolta Hatch elhomályosuló elmével. - Rézbőrűek, és sztereotípiák. A Járkáló Múmia, a Bosszúálló Hős, az Amnéziás Titkosügynök...

A dakota kirántotta a kést, aztán újra belévtágra, majd még egyszer, és aztán megint. Hatch hallotta a saját szövetei recsenéseit, miközben a testén nyíló sebekre nézett.

A hasadásokból vér helyett tejfehér nedv csörgedezett.

- Hát persze - döbrent rá - én vagyok a Múltba Zuhant Űrhajós!

Hatch szeretett volna felnevetni, de csupán disszonáns csikorgás tört elő a torkából. Megpróbálkozott vele még egyszer, de az indián ismét lesújtott, és az asztronautát ezúttal végleg magához rántotta a sötétség.

Maggoth

A feladat: kultikus konfliktusregény emberekről embereknek

Ebben a könyvben minden a feladatról szól. Feladat, hogy a Galateiát visszajuttassák a Földre, feladat, hogy a pattintott kókor előemberei legyőzzék önmagukat, feladat, hogy megfelelően felkészüljenek. Az öböl népének az a feladata, hogy a feladatra koncentráljon, túltéve magukat egykori társadalmi beidegződéseiken és honvágyukon. A konfliktushelyzetekben pedig a robotoknak is speciális feladat jut: őrizniük kell a fegyvereket, nehogy a feladattal és önmaguk kettősségével küszködők meggyilkolják egymást. A filmváltozat ehhez még egyet hozzászól: a haldokló Norman utolsó parancsa Gillnek, ami egyben az első feladat: az expedíció kutatási eredményeinek átvitele az agyba. Szédítő és csodálatos regény „A feladat”, a szentesi születésű Zsoldos Péter, a magyar Stanislaw Lem, ez egyértelmű. Az egész könyv egy súlyos feladatgyűjtemény, az olvasónak is jut egy: nem csak elolvasnia kell - ha már kézbe vette - hanem megérteni, megemészteni a történet üzenetét. Ez pedig elég sokrétű. Nem csupán arról van szó, hogy morális kérdéseket vet fel: szabad-e mindent, még az érzelmeket is egy célkitűzés, a feladat alá rendelni, hanem azt is, vajon joga volt-e Gillnek ekkora terhet tenni a bolygó emberei vállára, csak azért, mert nem volt egy véleményen egykori parancsnokával? Mindez egykori életminőségek és fizikai léteik megsemmisülése, megérte-e?

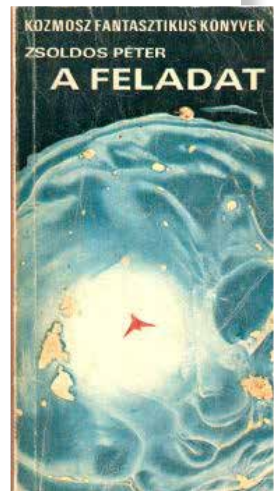
Lenyűgöző olvasmány, a science-fiction klasszikusa, „A feladat”. Abból a korból való, amiben még igazán próbáltak ember-technika-jövő kontextusban írni. Magának a sztorinak a kiagyalása se piskóta, nem véletlenül használtam az előbb a Lem-i mércét. A Galateia nevű első osztályú csillaghajó reaktorának jelzőrendszerében egy apró, utólag kideríthetetlen hiba keletkezik. A hajó legénysége azonnal elpusztul, csupán Norman Rybrandt, a hajó parancsnoka, és a „főhős”, Gill maradnak életben rövid időre. Norman megvakul, és a sugárzástól össze-égve haldoklik, míg Gill versenyt futva a fogyó életével menti az expedíció eredményeit az utánuk jövőknek. Itt, midőn Norman magához tér, legalábbis a filmváltozatban, vitájuk támad, a parancsnok hisz benne, hogy keresni fogják őket, Gill nem. A regényben csupán Gill gondolataiban folyik a vita. Norman se így, se úgy nin-csen abban a helyzetben, hogy tervét megakadályozza, és Gill belevág a legmerészebb és talán a legetikátlanabb kísérletbe az életében. A saját tudatáról, emlékeiről, képességeiről, ismereteiről elektronikus lenyomatot készít, azaz magának valamiféle digitális másolatát tárolja el a Galateia központi vezérlőjében. Aztán egy csap-

dát épít, hogy amikor a gyilkos másodlagos, ún. szekunder sugárzás végigkúszva a hajón elenyészik, egy infrasugár befogva a bolygó öslakosai közül egyet a consociator nagy gömbje alá vezessen, és átprogramozza az ő eltárolt személyiségére.

Veszélyes és grandiózus kísérlet ez, melynek egy célja van: hazavinni a földre a Galateiát és a kutatási eredményeket. Gill egy reprogramot készít, az utána jövőnek majd ezt kell többféle változatban továbbvinnie másokba. Ez egy igazi kőkemény sci-fi, van benne akció (persze nem mai mércével kell mérni ezt), komplex technoszlang, és ami irodalmi magasságokba viszi: emberség-embertelenség drámaisága. Ráadásul a szerző sajátos és hiteles lélektani képet vázol nemcsak a jövő idealizált újrjáró emberéről, hanem a feltételezett emberelődökéről és a korai homo sapiensről. Apró eltérésekkel, de mindig más a stílus, és valahol mégis ugyanaz. Az „eredeti” Gill céltudatos, tudományos gondolkodása az adott fejlettségi szint szűrőjén át jelenik meg. Az Umu nevű sánta majomemberben is tökéletesen „Gill”-es gondolatok az ügyes halászban, Mat-ban kristályosodnak ki. Az ő dialógusukból derül ki, hogy Umu és társai mennyivel primitívebbek, bár előzőleg az olvasó élvezhette a különös, telivér sci-fi helyzetet: egy szörös majomember homo sapiens gondolatokkal. Hátborzongató, ahogy „Gill” a fizikai halála után több mint száz évvel különböző testekben megjelenve árnyékharcot „vív” ellenfeleivel, Normanal és a földi kutatóintézetbeni fölöttesével, Beans-sel, akinek kissé korlátolt munkamódszerét Gill vitatta. Ha valaki már olvasta Lem *Solarisát*, de a Feladatot még nem, annak ez ismerős lehet. Ez az, ami igazán élvezetessé teszi a klasszikus kelet-európai spekulatív irodalmat.

Ez az emlékeken keresztül bemutatott, elemző stílus. A materialista szemléletű fantasztikus regény a feladat, de mindenkinek ajánlom, világnézettől függetlenül.

Egy sci-fiben elfogadhatjuk a régi evolucionista elképzelést a Homo Erectusról, és azt is, hogy a Sapiens és az Erectus egyidejűleg létezik, bár ezt pont a darwinizmus

cáfolná. Még a „majomember” mára némiképp bizonytalanná vált fogalmát is visszaegyszerűsíthetjük a könyv megírásának idején elfogadott sémára. Mindez a sci-fi-be befér, noha tudjuk, hogy mára maga a tudományos gondolkodás és annak eredményei kérdőjeleztek meg sok, korábban osztatlanul elfogadott, tudományosnak nevezett dogmát. Umu „könyve” után, a második felében Matt és társai szemén át látjuk a jövő „szuper” űrhajosa és az „alap” értelmes ember konfliktusát. Umu jellemzően és a DNS-re utalva, két, egymással vitatkozó spirált emleget, az egyikben Umu, a másikon Gill áll. Matt és társai halászok lévén átszállnak egyik csónakból a másikba. Sajátos, hogy a primitívebb majomember bonyolultabb és tudományosabb képet használ, míg a fejlettebb „Gill”-ek hasonlata egy röghöz kötöttebb, kissé vallási előképhez hasonlító sémában fut. Gondoljunk csak az ókori egyiptomi napbarkákra. A keleti tömb egyik kedvenc „tudományos” dogmája volt az is, hogy az emberi test szükségszerű végállomása egy szükségszerűen bekövetkező fejlődési folyamatnak, bárhol a világmin-denségben. Ezt sok éven át szajkózták, azzal együtt, hogy a jövőbeni „kapcsolat” emberek közt fog létrejönni. A feladat ennek a gondolkodásnak az illusztris példája. Bár ez mostanra jócskán meghaladott, lévén irodalmi alkotásról szó, nem zavaró. Zsoldos Péter valószínűleg ezt csupán keretként használta. Mindenesetre jóval egyszerűbb így megírni egy regényt, mint kitalálni egy teljesen más élővilágot. Mert a hangsúly természetesen nem ezen van. Különös mellékszál az, ha belegondolunk, hogy egy Daniken-„hívő” is élvezettel olvashatja a Feladatot. Az égből jött isteni képességű lények, akik a maguk képeére formálják a bolygó primitív őslakosait, mindenesetre a danikenizmusra rímel. A feladat mindezek mellett antiutópia és utópia egyben. Mindkét stílus elemeit megvillantja a befejezésben.

Az 1975-ös filmváltozat szintén a kor csúcsa... legalábbis magyar viszonylatban. A forgatókönyvet maga a szerző írta, ez nagy segítség lehetett a stábnak. A sztori átesett némi rövidítésen, egyszerűbb lett, de ezt minden irodalmi anyag elszenvédi a filmre vitelnél. Ezért jó az, hogy maga Zsoldos dolgozta át a feladatot a rendezővel közösen. A sci-fiben oly fontos technikai trükköket a 3 részes tv-sorozat visszafogottan alkalmazza. Ez nem is csoda, ebben az időben még George Lucas is csak a Star Wars első vázlataival nyúglódott. Hol volt még az Industrial Light and Magic stábj és a lélektani konfliktusoké a főszerep. A mindenható feladat és Gill árnyéka kísérti a karaktereket. Ehhez képest nem csak művészi, de sci-fi-s szemmel is, tehát látvány-összhatás szempontjából is helyt áll a produkció. Ezt azért is fontos kiemelni, mert a forgatáskor alig pár év telt el a hírhedt Pirx-sorozat óta, ami érdekes ugyan, de csak mint szoc-reál gagyi. A Feladat jóval igényesebb kivitelű. A film melodramatikus vonásokat erősíti fel a sztoriban, technológia a kor szemléletét mutatva, csak háttér.

A sorozatot nemrég a „királyi” tv leadta, így tudtam végre megnézni, rögzíteni az egészet. Elégedett vagyok az összhatással, kicsit megisméltődött a gyermekkori élmény, amikor a könyvet először olvastam. Abban az időben elsősre Umu sorsa fogott meg, mivel éppen az „őseberes” korszakomban voltam. Csodálattal elteltén olvastam Augusta, és Kleibl könyveit, de már messzebbre is tekintettem, a szakirányú információszerzés felé. Amellett az SF alapirodalommal, vagy legalábbis az akkor beszerezhető címeivel ismerkedtem. Ezért is szólt akkorát nálam a könyv, Zsoldos a két nagy témám gyúrta egyetlen, nagyon sűrű és elmélyült, irodalmilag is igényes könyvbe. A filmváltozat is ad ilyen élményt, bár igaz nem a 2001 Űrodüsszeia szintjén, ám ez nem hátrány. A filmbeli Gill (Rahojna Ádám) az átvitel előkészítésekor magában monologizál. Itt is elhangzik, ami a regény alapelmélete, hogy a Föld típusú bolygókon a fejlődés útja szükségszerűen földi jellegű. Ez, mint már kifejtettem, a történet megírása korábban elfogadott tudományos alaptétel volt. Amellett, hogy a film a lehetőségekhez mérten, igényesen jeleníti meg képből a szöveget, attól néhány helyen eltértek. Nem jelentősek ezek, így csak felvillantok belőle.

A bevezető részben már említettem, hogy itt Norman utolsó parancsa az első feladat, a sorozatban *Tiak* elégeti az űrhajósok személyes emlékeit, a regényben kapszulákba temeti a hajózók maradványaival együtt. *Haim* a filmben nappal, a könyvben este lesz öngyilkos, a leírt feladatban Haim egy helikoptert is lelő, nem csak a törzs tagjait, és egy „sárgát”, ami valami macskaféle ragadozó... A második és harmadik rész elején tovább fokozza a jó hangulatot, hogy *Sinkó László* meséli el az előzményeket. A 3 részes tv-film egyértelműen a korabeli televíziózás csúcsa. A film az adott korszak technológiáját maximálisan kihasználva valósult meg, kiváló színészgárdával, a lehetőségekhez képest teljesen visszaadva a történetet. Magyar viszonylatban épp olyan klasszikus, mint világviszonylatban az akkori hollywoodi sikerfilmek.

Következzen a színészek neve a stáblistáról:

Gill: Rahojna Ádám, *Norman:* Paláncz Ferenc, *Eddie:* Kiss Jenő, *Umu:* Fodor Tamás, *Tiak:* Szigeti András, *Haim:* Papp Zoltán, *Re:* Varga Tibor, *Eor:* Perlaky István, *Mat:* Tolnay Miklós, *Ope:* Nagy Zoltán, *Evi:* Gyöngyfalvy Péter, *Arro:* Kenderessy Tibor, *Nea:* Földessy Margit, *Gron:* Áts Gyula, *Die:* Kállai Bori, *a Földi öreg:* Tánczos Tibor

Rendezte: Várkonyi Tibor

A mai filmgyártás elfeledte „*A feladat*”-ot, pedig a digitális kor adta lehetőségekkel világszínvonalon lehetne újra megvalósítani...

Homoergaster

Gill (Rahojna Ádám)

1991. ÁPRILIS 20. - 1. RÉSZ

...egy húsz esztendő koncert emlékezete

...Húsz esztendővel ezelőtt ebben az országban, ebben a városban pezsgett az élet. Azon a tavaszon már második éves volt a korábban nem tapasztalt friss levegő, ami fújdogált e kies honban. 1991-ben 24 éves voltam, pont húsz évvel fiatalabb, mint ma. Ezt a dátumot megelőző években kamasz kölyökként, ifjú suhancként egyre mélyebbre merültem a szubkultúrák különböző akkori áramlataiba. A nyolcvanas-kilencvenes évek fordulóján kóstoltam bele azokba az éppen megszülető, kibontakozó műfajokba, melyek a 90-es években kulturális és ideológiai alapokat adtak... nem csak nekem, sokaknak.

Ezekben az időkben a *Kreator*, *Napalm Death*, *Carcass*, *SOD*, *Living Death*, *Anthrax*, *Slayer*, *DRI*, *SDI*, *Hirax*, *Morbid Angels*... és a hagyományosabb metalmuzsikák közül az *Accept*, *Raven*, *AC-DC*, *Iron Maiden*, *Manowar*, *Hallows Eve* hatások mellett a magyar zenei élet új üdvöskéi: *Pokolgép*, *Undertaking*, *Intense Agonising*, *Necroflight*-től kaptam útravalóul súlyos élményeket. A felsorolás persze nem teljes, csak ötletszerű. A '80-as évtized végén a budapesti klubélet elképesztő miliójében szívtuk magunkba az újhulám első szököárjait. Még jó néhány következett. Az új mentalitás, az új zenék ereje megmozgatta az embereket. Kazetták lázas másolása, rongyosra hallgatása. Demók és stúdióanyagok. Nem csak a szomszédoknak és szülőknak kellett megszokniuk, hogy új trendek születtek. A hosszú-félhosszú hajhoz korábban ismeretlen külsőségek csatlakoztak, megkülönböztetve minket mindenkitől. Vérés, horrorisztikus képek, politikai üzenetek a pólókon, kitűzőkön és a „tánc”. A koncerteken addig ismeretlen, vad, kaotikus mozgásforma, a zene ritmusában feloldódó, azzal egygyé váló őrzöngés, nem statikus, intenzíven mozgó! Az első döbbenet után, amikor először a nyílt színen mutatkozott, volt aki tudomásul vette, volt akinek még szimpi is volt. Persze értetlen, régi beidegzésű reagálások is voltak. Szerencsére ez már nem az a világ volt, ahol néhány ideges ember hatalmi szóval elintézhetett egy szubkultúrát. Az Ifjúsági Házban anti-discót tartottak, ahol az otthonról hozott, agyonmáskolt kazettáid is szóltak. Elindultunk újra és újra BP-re itthonról, hogy *Kreator*, *Necronomicon*, *Obituary*, *Sodom*, ami egy tömegverekedésre hasonlított, lightosabb *Pokolgép*, sőt *DRI*, és *Napalm Death* koncerteken vegyünk részt. Amikor Magyarhonba végre lejutott az *AC villám DC*, többek között a *Metallicával* közös turnén, arra is elzarándokoltam. Jártunk a **Fekete Lyukban** és más klubhelyiségek alkalmain, maradandó élményekkel, valamint 8 napon belül gyógyuló sérülésekkel tértünk meg kis városunkba. És a black metal lenyűgöző és félelmetes újjászületése az évtized közepén olyan volt, akár egy különleges, egzotikus fűszer: marós, zúzós, lihegős. Magunkkal hoztuk a szellemet, a nézőpontot, ha úgy tetszik, az ideológiát és számtalan kazettát. Ezeket mindenki másolta és hallgatta, és villámgyorsan kialakult városunkban a fanatikus trash-death-grindcore-crossover hívók kemény magja. Büszke vagyok rá, hogy közéjük tartozhattam!

Szentesen a **Sport-Graffiti**, mikor minek nevezték, többször bezárt, tulajdonost váltott, kultikus hely volt mindennek a kiindulóbázisa. Mikor először betiltották – mindegy, miért zárt be, mi tiltásnak vettük! – addigra már olyan erős volt az új trend, hogy ez sem ártott meg neki.

Új helyszíneken, új zenekarokkal, új koncertek, akár a szabad ég alatt, pl. a Tisza-parton, egy nyári éjszakán.

Az a pillanat, amikor ezek a koncertek szervezett formát öltöttek, hogy aztán Szenteset nemzetközi hírűvé tegyék underground körökben, **1991. április 20-a!** Aznap szülinapoztunk, ez is egy szubkultikus dolog volt, a dokumentumfilmek és videoklipek gyűjtése mellett. Erre a napra ez a koncert tette fel a koronát. A **MÁV Kultúr** felé tartva betértünk a „Gödör” nevű kocsmába, és ott iszogattunk, mindenfélélt, csak ártson. Egyszer csak kollektíve betoptant a helyiségbe a BP-i Robbantott csirkék zenekar. Jóformán azonnal összebarátkoztunk velük. Ők is felléptek aznap. Az én emlékezetem szerint, ami ugye szubjektív, őrájuk és az orosházi *Kulturális Szemlére* volt a legdurvább tánc.

1991. 04. 20. Szentes, MÁV Kultúr, VHS felvétel. Színpadon a Kulturális Szemle, a levegőben a szerző.

A *Szemle* legfontosabb dala, melyet a zenekar Szentesen kötelezően játszott mindig, a „*Találkoztam Leninnel*” c. volt, aminek ennyi a szövege: „*Vlagyimir Iljics Uljanov, Vlagyimir Iljics F...off!*” Hatalmas közönségsiker volt! A csirkéseket is élvezhettük később, pl. Tiszaföldváron, egy 3 napos, sátor-táboros, maratoni koncertsorozaton. Hajnali egykor léptek föl. Egy középkori csatához hasonlított az aréna. Emlékszem még az énekes is csodálkozott, és vi-gyorogva biztatta a közönséget: „*Csak keményen, üssük, rúgjuk egymást!*” Nem volt abban hiba, brutálisan kemény harc folyt! Mielőtt csatába indultunk, előre bevettünk egy Algopirint. Persze színjőzanok voltunk! A zene érdekelt minket, nem az alkohalmámor! Visszatérve 1991 tava-szához, a továbbiakban először *Arató Matyit* beszélgettem, majd másokat is, akik megteremtették, segítették ezt az alkalmat, elindítva valamit, amit csupa nagybetűvel UNDERGROUND-nak nevezünk...!

Az interjúk szükségszerűen rövidítéseken estek át, terjedelmi okokból!

Első interjú: Arató Mátyas

Homoergaster: Hogyan született meg ez a koncert?

Arató Mátyas: Megmondom őszintén, belecsöppentem. Ennek az amatőr rockfesztiválnak a főfő szervezője a *Bocskay Pista* volt, meg a *Szűcs Lóri*, még többen is voltak benne, de rájuk nem emlékszem. Ők ezzel kezdtek el foglalkozni. Úgy kerültem bele, hogy azon gondolkodtak, hogy ez nem csak egy alkalom lenne, hanem hosszabb távon csinálnak valamit ebben a városban. Mindenkinek van valami trendje, mondtam, vállalom, hogy alternatív és punk zenekarokat hozok. Ez a '91. április 20 azért lett egy érdekes dolog, azért lettem főszereplő, mert ezek a srácok egy jó tízzel fiatalabbak voltak, mint én, és a szervezés

nem volt olyan egyszerű '91-ben. A srácok fiatalok voltak, lelkesek, de nem úgy álltak hozzá. Én meg már úgy benne voltam egy kicsit ebben, hogy kik ezek a zenekarok, hol alszanak, milyen demót küldtek. Válogatni kellett, mindenkit nem tudtunk bevállalni. Nem arról szólt, hogy rámegegyek a netre, és megkeresem, nem voltak mobiltelefonok, még sok helyen telefon sem. Akkor a múzeumban dolgoztam, ott volt telefon. Egyre többet kezdtem ezzel a dologgal foglalkozni, és '91 április 20-án gyakorlatilag nekem jutott a főszerep, a zenekaroknak szállásuk legyen, délelőtt volt a próba, be tudjanak állni. Ott legyen a technika, meg hogy egyáltalán legyen, aki fel tudja venni a koncertet. Így sok minden rám hárult...

HE: A hangosítás, az hogyan lett megoldva?

AM: Egyedül a szegedi Gózerő zenekarnak volt akkoriban cucca.

HE: Ők jártak Szentesen később is...

AM: Ők akkor nem játszottak. Ez akkor nagy csoda volt, hogy van egyáltalán valakinek hangosítása. Csongrádon volt egy cucc, de az nem volt akkora, hogy a MÁV Kultúrában meg tudjon szólalni. A Gózerő már sokat játszott, hangosított, Szegeden a rockklubban...

HE: Mennyibe került?

AM: A MÁV Kultúr és a hangosítás együtt lehetett úgy 10.000 forint akkor. Ennyiből kijött. Mondjuk '91-ben 3-4 ezer Ft volt a fizetésünk. A zenekaroknak volt jelentkezésköltségük, ha jól emlékszem, egy ezres volt. Ez azért volt, hogy a költségeket próbáltuk elosztani, meg a másik, hogy aki már befizette, az komolyan gondolta. De még így is muszáj volt válogatni. Nem stílust, hanem zenekart, tehát ha beteszél egy kazettát, hogy szól.

HE: Ez furcsa nekem mert, én úgy emlékszem, és azért szerettem, mert a Robbantott csirkék, az minden volt, csak nem profi hangzás...

AM: Igen, szerintem nem arról szól a profizmus, hogy gyors a kezed a gitáron, szólókat tudsz játszani, hanem

maga az egész megjelenés. A Robbantott csirke ahogy elküldte a demóit, meg amit tudtunk róla, már látszott, hogy az valami, ez egy zenekar. Ők voltak az egyetlen zenekar, akik nem akartak beállni. Azt mondták, ők profik, nem foglalkoznak ilyen beállással...

HE: Hahaha! Nagy élmény volt a Robbantott csirke, buktunk rá. Eleve a nevük is, meg a zenéjük... lepukkant csomagolás...

AM: A profizmust nem azon értem, hogy megítélni, milyen zenét játszik, hanem meghallod, és ez jó! Mindegy, hogy metált, punkot vagy újhullámos zenét, láthatóan valaki... nem?

HE: Hány zenekar játszott?

AM: Ha jól emlékszem, 15. De ebben minden benne van. Nyers volt, akik profik voltak, egyből hallatszott, hogy profi zenészek. De megmondom őszintén, hogy valaki milyen nagy tudású zenész, az engem nem vett le a lábamról. Azért van ez, mert alapvetően a punkzenét szeretem...

HE: Én is zenében a közvetített energiát figyelem...

AM: Így van... az, hogy valaki milyen virtuózan tudja mozgatni egy fadarabon az ujjait, az engem nagyon nem hat meg! A Jimmy Hendrix sem azért jó szerintem, mert olyan gyorsan tudta a drótokat szaggatni azon a fadarabon, hanem amit átadott... Tehát volt minden stílus.

HE: Megvan az Életjel azon száma, amiben a Kulturális Szemle van... Orosházaiak voltak ugye?

AM: Igen. A Kulturális Szemle ott bejött a képbe, hogy mi '91 március 1-jén, az akkori Vega pincében, a mostani megyeháza alatt csináltunk koncertet. Tehát nem azzal kezdődött a koncertszervezésünk, hogy április 20., hanem mi már az év elején beszélünk róla, hogy kellene ilyet csinálni. Ott már játszott a Szemle, mi onnan ismertük őket. Őszintén szólva onnan tudom azt a koncertet is, hogy megvan a plakátja... a múltkor mondták, hogy pl. a Graffitiben játszott az Ektomorf. Nekem ez egyáltalán nincs képben, pedig a koncertek több mint 90%-át én szerveztem, de ez olyan mennyiségű zenekar, hogy egyszerűen... Ott kezdődött az egész.

HE: Az Életjel fanzin hogy indult? Ez is érdekelne, mert ez egy amatőr dolog volt, szinte a szamizdat...

AM: A 90-es évek elején, mikor a kultúrák áramlása beindult, az alternatív műfajnak volt hatalmas nagy bázisa, viszont nem volt olyan tér, ahol találkozzunk. Magamat ismétlem, de akkor még nem volt internet, mobiltelefon. Így amivel foglalkoztak az emberek, elkezdtek leírni kis újságokba. Szerkesztettek maguknak újságot. Nekem rengeteg fanzinom van, több száz ebből az időszakból, ebből tudtuk, hogy Szombathelytől Nyíregyházáig milyen zenekarok működnek. Leírták és fénymásolták. Általában a munkahelyen volt fénymásoló, én a múzeumban, mikor nem volt ott a főnök, akkor gyorsan leghúztam 5 ilyen fanzint, és voltak olyan emberek körülöttem, akik írtak, rajzoltak, aki zenekar volt, aki készített interjút. És ez akkor marha jó volt, hogy idehívunk egy zenekart, az orosházi Kulturális Szemlét, és milyen jó volt, hogy tudtunk írni, kik ők, mit csinálnak. Jó példa arra, hogy milyen jól működött, hogy volt egy srác Franciaországban, egy nagyon profi fanzint csinált, ott lényegesen több volt az információ. Mi mindenkinek írtunk, akiről tudtuk, hogy határon túl, innen fanzint készít, neki is. És ő küldött egy újságot, én is küldtem neki és egy Kulturális Szemle kazettát, beletettem az újságba. Ebből jött nekik össze, hogy egy francia kiadónak megtetszettek, és felkerültek egy válogatásra...

HE: Hoppá, ez igen!

AM: A zenekar sokáig nem tudta, hogy kerültek ki, mert nem tudta követni ezeket a szájakat, olyan nagy volt az infoáradat, olyan sok ember kapcsolódott ebben össze, hogy nem tudta... egyszer beszélgettünk, és akkor derült ki... szóval így küldözgettük az anyagokat, kazettákat...

Arató Máttyás a Graffitiben, 2011

HE: A koncert időpontja, az április 20, az hogyan alakult ki?

AM: Nem tudom, akkor, amikor ezt a koncertet elkezdtük szervezni, amikor belekerültem, ez már egy adott dolog volt. Az volt, hogy van áprilisban a koncert, de hogy miért pont akkor... én úgy tudom, hogy valami tibeti felkelés volt, de lehet, hogy ez téves információ! Abban az időszakban a koncert után, amikor elkezdtünk Narancs klubot csinálni. Ez a kultúrát támogatta, arról szólt, hogy ezek az emberek ebben az országban csinálnak valamit, próbáljuk egy kicsit pénzzel is segíteni. Mert hogy támogattunk, hú de jó, ebből rengeteg van, de effektív, hogy pénzzel... leírtam évre előre, mit szeretnék, ebben benne volt az újság, a filmklub, a narancsalapítvány küldött nekünk filmeket, akkor milyen koncertek lesznek. Leírtam 80 ezer forintot, mire ők adtak 60-at. A többit próbáltuk összeszedni, felmentem Pestre, és az irodában leszámolták nekem a pénzt, és azt mondták, majd írom le, mire költöttem. Aki ennyire hülye volt, mint én, az mind arra is költötte! 2-3 év után rájöttek, hogy kik azok, akik tényleg ezt csinálják, és nem lenyúlják a pénzt. Tehát egy csomó minden ebből működött, és egy idő múltán már volt úgy, ha kétszázszert kértem, akkor annyit adtak, és mi döntöttük el, hogy mire költjük. Akkor nagyon sok ilyen klub működött, és nem szóltak bele, mit csinálunk... Én akkor is az ilyen punkos, alter dolgokat nyomtam, nekem mindig ez volt a mániám... De egyszer a *Romantikus Erőszakot* akartuk lehozni '92, vagy '93-ban. Küldtek egy kazettát, és én ezzel sosem foglalkoztam, úgy voltam hogy jöjjön, virágozzék minden virág, de ez az egy olyan volt, mikor azt mondták: ezt nem kéne! Mindenesetre írtam nekik, hogy bocsi! Nyilatkoztak, hogy volt pár hely, ahol nem játszhattak. Amikor itt voltak nem rég, beszélünk, és mondtam nekik, hogy itt én voltam az!

HE: Volt-e nyereség ezen az egészen... nem csak pénzügyileg értem.

AM: Abban az időszakban úgy működött a koncertszervezés, hogy csináltál egy koncertet, tisztességesen, senki nem úgy ment el, hogy problémája van, lehet majd egy következő, és továbbadta egy másik zenekarnak is. Általában azok már levelet küldtek, levelezéssel terjedt a hír. Nagyon-nagyon sokat profitáltunk mi ebből. Mert nem olyan sok hely volt az országban akkor még, ahol koncertet lehetett szervezni. Ami szerintem a legnagyobb dolog, hogy ez úgy indult el, hogy pár ember összefogott, és csinálta! Tehát nincs mögöttes senki! Nincs mögöttes szervezet, város, párt... hanem azt mondtuk, csinálni kellene, mert mi szeretjük ezt a zenét! Ezt pedig úgy építet fel, hogy csak a kapcsolataiddal. Ha most visszatekintünk, a városnak azért ez annyira nem tetszett, volt olyan cikk, pl. a *Tankcsapda* után, hogy hú hát mekkora dolog, hogy építésben maradt a város...!

HE: Tehát elmondhatjuk, hogy a márciusi kezdet és az áprilisi folytatás generálta azt a miliőt, amire mi olyan szívesen emlékszünk!

AM: Hát az alapját igen! Ha az áprilisi koncert nincs, és nem ülünk le a *Bocskay Pistával* és a *Szűcs Lóriával* erről beszélni, hogy tovább kell csinálni... ez el is múlhatott volna, és most nem lenne miről beszélni. Attól kezdve, hogy jött 15-20 zenekar, húha, Szentesen van koncert, és sok másik is jelentkezett. A nagy dolog volt, hogy külföldi zenekarok...

HE: Pl. az a skót zenekar, a *Dog Faced Hermans*...

AM: A Bartók rádióon volt a *Kampec Dolores* gitárosának egy műsora, az volt a címe, „*Alternatív disco*”, nagyon borult zenéket játszott le, két skót zenekartól is... az egyik volt a *Dog Faced Hermans*. Ezt fölvettem kazettára, hallgattuk. A *Dog Faced*... játszott Magyarországon, de általában a zenekarok megálltak a **Fekete Lyuknál**. Akkor már annyi kis klub volt, és annyi ilyen fanzinórült, hogy megpróbálták, valaki bevállalja-e? Többnek szóltak, nekem is, mivel

itt már 3 éve bulik voltak, akarom-e a *Dog Faced*-et... majdnem elájultunk! Azt mondták: 12 ezer forintot kértek, szállást, meg egy vacsorát. A 12 ezer forint az akkoriban majd 3 havi fizetésnek felelt meg, Pécsről jöttek, arra számoltunk, hogy majd a belépőből összejön... mondták, hogy előzőleg 50 ember volt a koncerten! Húha! 100 Ft-os belépő volt. Nagyon féltem, hogy mi lesz! Ezt egyedül csináltam, persze volt sok ember, aki segített. Ez akkor azért nagy dolog volt, hogy Szentesen egy külföldi zenekar játszik. Bejött 500 fő. A *Dog Faced* olyan koncertet adott itt, amire bejött 500 fő... aminek az lett aztán a hátránya, hogy soha előtte, meg utána, 40 percig tartott a koncert, mert olyan meleg volt, hogy elájult az énekesnő! Ott álltunk, iszonyú a bevétel, 20 000 Ft-os kiadásunk, a bevétel meg volt 50!

HE: A '91 áprilist ki vette föl VHS-re?

AM: A *Böbe Fotó*. Annyi gond volt, hogy ez egy egész napos, hosszú program volt, közben volt egy házasságkötése is, és azért nincs rajta minden zenekar, mert közben neki el kellett mennie felvenni, de mi akkor is hálásak voltunk neki... ingyen csinálta! Segítségből...

HE: A múzeumi alkalom, a kiállítás, hogy történt?

AM: Hát úgy, hogy ez megint egy emberen múlik, a múzeumban dolgozik a *Mód Laci*. Kezd a néprajzon belül egy olyan irányzat kialakulni, főleg Észak-Nyugat Európában, hogy dokumentálni a mostani szubkultúrákat. Rájöttek, hogy el kellene kezdeni összeszedni azt, amit majd 30 év múlva akar valaki kutatni. Tehát ez nem arról szól, hogy mi volt 100 évvel ezelőtt, hanem mi volt 20 évvel ezelőtt? Mivel én múzeumban dolgoztam, a feleségem még ott is van, erről beszélgettünk, hogy nekem rengeteg plakátom van, és mennyi mindent gyűjtöttem a '90-es években, nem csak a szentesi dolgokról. Őt a szentesi dolgok kezdték érdekelni. Elkezdett vele foglalkozni, mint néprajzos, mint tudós ember, hogy miért kezdtem el gyűjteni, nem feltétlenül maga a plakát, hanem miért kezdtem el. Beszéltünk erről, hogy nagy gyűjteményem van... csináljunk belőle kiállítást! Mekkora dolog ez, Szentes underground kiállítás, erre jöhetnek fiatalok is. Egy megnyitó mindig olyan zárt körű, mindig ugyanazok mennek el, és... ott voltál, láttad, végre fiatalok is voltak!

HE: Igen!

AM: Érdekelte őket!

HE: Érdekes volt, mert egy csavarként megjelent ez az anno nem tolerált dolog, egy városi intézményben...

AM: Egy emberen múlt, aki egy kicsit nyitottabban közelíti ezt meg. Tudja, hogy ezek értékes dolgok. Ez nem rólam szól, ehhez ebben a városban sok ember tett hozzá! Olyanok, akiket ez érdekelt, az egész nem ért volna semmit, ha egyedül csinálod, ha nincsenek ezek az emberek. Nem arról szólt, hogy én kiállok, és óriási kultúrát csinálók itt Szentesen, hanem nagyon sok emberrel együtt, akik segítettek, plakátoltak, eljöttek, akik pakoltak a koncert után, kitakarították a MÁV Kultúrt, sok ember...

Ami igazán nagy dolog az most is, itt a **Graffiti**ben: nincs mögöttem senki, önerőből ezeket a dolgokat létrehozni, megcsinálni. A város végre... de nem is, mert egy ember, akinek a tudományos-nyitott gondolkodásából következett, hogy ezt be kell mutatni a múzeumban, mert ez...

HE: Kortárs művészet!

AM: Nem beszélve arról, hogy eltelik 50 év, és ez marha érdekes lesz! Nem véletlenül vették meg a plakátjaimat, szórólapokat, a kazettákat a gyűjteményükbe! De csak a helyi események érdekelték! Nem érdekelt egy pesti koncert... Szentesen mi történt, ez volt a fontos! Helyi dolgok...

HE: Helytörténeti dokumentáció...

AM: Igen! Eltelik 100 év, és lesz valami arról, a '90-es években mi volt! Ettől függetlenül ez mindig szubkultúra marad, akármit csinálsz, ebben te jófiú nem lehetsz. Aki a rockzenét meg ezt a műfajt, mindegy, hogy mi, nem szereti, annak ez mindig veszélyes marad. Mindig veszélyes, rontja a fiatalokat, isznak, kábszereznek. Aki nem benne él, az nem fogja fel, hogy ez egy művészet! A rockzene, mindegy, hogy milyen ágáról beszélünk, az szerin-tem művészet. Erről beszélni azért fontos, mert a legtöbb fiatalhoz csak ezen a vonalon jut el ilyen!

HE: Valamilyen szinten ez megjelent a város történetében!

A 2004. novemberi kiállítás megnyitóján

Arató Máttyás, Bocskay István és Mód László (jobb szélén).

AM: Igen, így van. Még mindig vannak lelkes emberek, a mai napig is, akik segítenek. Csináljuk... mint a ti újságotok is... és nem a műfajról, stílusról beszélek, hanem, hogy szeretsz valamit, és csinálod!

HE: A Lidércfény neked egy gyerekkori álmom megvalósulva.

AM: Amit igazán, nagyon akarsz, meglesz... lehet hogy egy, lehet hogy 10 év múlva... engem 14 éves korom óta ez a zene érdekel. Ez az alap, hogy milyen zenekarok, milyen irányzat, az persze sokat változott a mai napig, de a zene az központi része az életemnek, tehát zene szól reggeltől, amikor felébredek, míg el nem alszok. Ez most már marad is, 48 éves vagyok, nem hiszem, hogy sokat változok, hogy éppen milyen zenét hallgatok, változhat.

HE: Nekem is ez volt a fontos, egy fejlődés volt az egyre durvább zenék felé.

AM: Nem azt akarom megérteni, hogy milyen zenei stílust szeretsz, hanem azt értem, hogy az a zene neked mit jelent! Valószínűleg nem egyforma a zenei ízlésünk, de van átfedés a dologban, mert azt pontosan értem, hogy az a zene, amit én nem szeretek, neked mit jelent! Te is érted, hogy amit én szeretek, az neked mit jelent, tehát az ember toleráns és elfogadja, hogy az neked sokat jelent. Hogy te hova tartozónak érzed magad, az a te életed, én ezt elfogadom, mert neked ez fontos...!

A felhasznált plakátok részben a Graffiti falán láthatóak, illetve a szentesi Koszta József Múzeum kortárs művészet gyűjteményének darabjai.

Korabeli plakátok a Graffiti falán

Folytatjuk...

Zug

Egy felhő szélén csücsülnék, és lógatnám a lábam. Hús esőlevet kortyolgatnék, és nézném az alatt elterülő zöld kuszaságot. Arcomat a nap felé tartanám és mögém kerülne minden árnyék. Csak himbálnám a lábam az örök időkig, és hallgatnám az égi dallamot. Angyalokkal táncolnék egy csodaszép habos báránnyel, és nem létezne más, csak a boldogság. Arcomat simogatná a vad szél, összekuszálná barna hajam. Lehunynám szemem, beszívnam mélyen a hideg levegőt. Idilli pillanat lenne.

- Micsoda üres boldogság ez, pillanatnyi örömök! Egy kismadár hozzád repülne, és így szólna: Szállj vissza a Földre, kisangyal, nem hiányzol talán az életedből?

Az illúzióm szertefoszlana, eltűnne a kismadár, nem lennének angyalok, véget érne az örök égi dallam. Egyedül reszketnék egy felhő szélén, félnék. Hideg lenne, nagyon fájna.

- Még nem ez a rész következik, várnak odalenn a halandók. Megértetted végre, nem teljesítetted be a fel-

adatot. Nem szeretted eleget, nem ölelted, csókoltad a tiedet. Az életednek szüksége van rád, el kell hagynod búvóhelyed, ezt a képzelte helyet.

Leugranék a felhőről, zuhannék a mélybe, mint egy esőcsepp. Nem félnék, érezném, hogy szeretnek. Elhagynám végre magányom.

Kiléptem saját világomból, most már valódi vagyok. Felhő, egyszer visszatérek hozzád, de még be kell fejeznem az életnek nevezett kalandot.

- Akadhatnak nehézségek, de mind arra szolgálnak, hogy erősebbé válj. Ne menekülj el előlünk! Miért bújsz el magányos kis zugodba? Csak a boldogság képzetét választod a valóság helyett, az igazi boldogság itt vár velünk. Ha hagyod magad szeretni, szeretni fogunk örökké.

emmeline

Elveszve

Körülvett a nihil. Nem látok.
Gondolatban álomföldön járok.
Látom a táncoló, gyapjas lepkét,
de nem ismerem fel a szederjes cserjét.

Ismerem a hitet, a reményt, a szépet,
de nem látom a tiszta képet.
Valami eltakarja, befedi szépen,
és én elnyúlok a kanapén épen.

Majd jön a pofon, a mindent rázó,
 eget-földet összehányó, gondoskodó,
 aljas népek, elveszik a hitet, a reményt,
 a szépet. A képet.

Már nem tudom, mi az igaz, mi a hit,
 a fény ölel-e? vagy én a földi kínt?
 Lehet-e egyszerre otthon lenni,
 égen s földön ölelkezni?

Az élet valós vagy képtelen?
 Az álom üdvös vagy néptelen?
 Az angyal sugalmaz vagy kínba rí?
 A sírás hasznos vagy pokolba hí?

Lehet, hogy tévedek — és álomváros,
 ez a kedves, réveteg, omladásos kép
 nem valós. Csalós. Elkallódott, fáradt
 ábra, mi a lelket kínban megtalálja.

De csak ezt ismerem. A földi létre testem
 képtelen. Mit tegyek, hogy megéljek, álom
 földön menedéket, oltalmat kérek. De félek.
 Felnőttnek lenni nem remélek.

Csatangolok jobbra-balra, lelkem himbál,
 játszik a szavakra drámát, melót, víget,
 de én nem látok mást, csak a nincset,
 a senki földjén lévő, fájón szertenézőt.

angyalka146

8 másodperc

Izgatott volt, szíve a torkában dobogott, ahogyan
 közeledett felé. Tekintetét belefúrta abba a mélybarna
 szempárba, mely oly sok gyönyört ígért. Testén bizsergés
 futott végig. A vér dübörögve száguldozott az ereiben,
 kiszorítva a külvilág minden zaját. Amikor a testéhez ért,
 elöntötte a kéj. Nem akart semmi mást, csak még többet
 kapni belőle.

Micsoda teste volt. Érezni lehetett a bőr alatt futó izmok
 játékát, ahogyan mozgott. Türelmetlenül. Majdnem szét-
 vetette az erő. Ahogyan a lábai közé szorította, átvette
 testének melegét, érezte a bőre illatát és a szabadság ízét.
 Eggyé akart válni vele úgy, ahogyan még senkivel ezelőtt.
 Érezni akarta teste rezdüléseit. A szenvedély tüzét.

A legősibb energia

A gondolat erős fegyver.
 Lehet mérég, lehet gyógyszer.
 Rendezett, vagy rendezetlen,
 Hasznos, avagy tökéletlen.

A gondolat mindig él.
 Amíg élsz, ő elkísér.
 Okozhat biz szép napot,
 Örömet vagy bánatot.

Veled tart ő mindig,
 Elvezet a sírig.

Válthat ki rút érzelmeket,
 Súlyosakat és mélyeket,
 Hozhat sajnos bút, borút,
 Szenvedést és háborút.

Lehet ő a szolgád, urad,
 Ügyészed és jogászkod,
 Ellenséged, barátod,
 Diákod vagy tanárod.

Veled van ő mindig,
 Elkísér a sírig.

Óvatosan uraljad,
 Pozitívan használjad.
 A gondolat nem akármí,
 Vigyázva kell vele bánni!

Norton

Sóhaj

Hószín tollpihe
 fekete tájkép előtt.
 Szavam holt ige.

Épp felszáradt könny.
 Félszeg, bujdosó lélek,
 lelakatolt könyv.

Szürkés fénysugár,
 tükörbe mosódó kép,
 csöndes félhomály.

why-att

Mozogni kezdtek. Együtt. Immár egyek voltak. Nem ő
 diktálta az ütemet, csak próbálta átvenni a ritmust...
 hagyta, hogy magával sodorja. A mámor egyre gyorsab-
 ban, magasabbra és magasabbra ragadta...

Hirtelen ért véget.

Ismét egyedül volt. Csak Ő volt, nem volt többé Ők.
 Elment.

Még látta eltűnni a kapu mögött. Magányt érzett... és
 ürességet... Ahogyan szíve ritmusa csillapodott, tudatába
 berobbant a külvilág. A közönség tombolt, ha tehette
 volna még az eredményjelző tábla is azt üvölti, hogy ő a
 Bajnok. Két kezét a magasba emelte a nézők felé. A tömeg
 felzúgott, mintha hangrobbanás söpört volna végig az
 arénán.

Ő pedig csöndben elkezdte számolni a hátralévő időt a
 következő rodeóig.

Alina

16. Az író, mint vállalkozó

Talán furcsának tűnhet a címbéli felvetés, hiszen miért is lenne szükség arra, hogy egy íróember vállalkozói köntöst húzzon magára? Nos, mint látni fogjuk ez egyrészt elvben, viselkedésben értendő, másrészt az írói munkával – sikeres esetben – együtt járó adminisztráció egyszerűsítése szempontjából célszerű.

Nézzük az első kitétel, miszerint az író elvben, elméletben legyen vállalkozói szemléletű.

Mindazt jelenti, ami egy jó vállalkozót jellemez.

Először is tudnia kell, mivel akar foglalkozni, mi lesz a fő témája, műfaja. Ezt legegyszerűbben oly módon döntheti el, ha leül egy papírlap elé, és két oszlopba felsorolja a erősségeit (amiben jó, netán kiváló), és a gyengeségeit (ami nem igazán neki való, kerüli, nem kíván foglalkozni vele). Mindkét oszlopban lesznek majd egyéni tulajdonságok, adottságok, műfajok stb. Ennek alapján azonban – amennyiben ismerjük magunkat (nem is annyira egyszerű), és őszinték vagyunk – láthatóvá válik, mi az, amivel érdemes foglalkoznunk. A két oszlop összevetésével ki kell derülni, hogy milyen irányba induljunk.

Megvan hát a kiinduló pont, eldönthetjük, mivel foglalkozunk. Ezután meghatározzuk a „célközönséget”. Azokat, akiknek írunk, akiknek írásunk szól. Ez nem túlságosan nehéz dolog, ám azért fontos, hogy meg tudjuk állapítani – hozzávetőleg – hány embert érdekelheti, amit írunk.

Igen ám, de biztos, hogy lesz rá kereslet? Mivel ma már az írásmű is áru, kénytelenek vagyunk felvetni ezt a kérdést. Nem szerencsés ugyan, de így van. A kiadók nem foglalkoznak olyasmivel, ami nem biztosítja azt a minimumot, hogy költségei megtérülnek. S mivel ők valódi vállalkozóként működnek, ez valahol érthető is. A mecénások kora úgy látszik, lejárt.

Nos, ott tartottunk, hogy fel kell mérni a keresletet. (Ezt hívják a marketingben piackutatásnak.) Esetünkben ez nem is olyan ördögös dolog, mint képzelnénk. Támaszkodjunk a vállalkozókra, vagyis a kiadókra. Megnézhetjük a kínálatukat, s hogy abban az általunk választott műfaj, téma, témakör milyen arányban szerepel. Ha ez az arány számottevő, feltételezhetjük, hogy üzleti alapon is érdemes foglalkozni vele. (A közelmúltban például felfutott a fantasy-k kiadása, bizonyára a megnövekedett kereslet miatt.)

Az előbbieknél némileg ellentmond a rés piac-vizsgálat, melynek lényege, hogy „eddig-még-nem-volt” dolgokkal foglalkozunk. Értem ez alatt azt, hogy tervezett művünkhöz hasonlót nem találni a piacon. Szerencsés dolog lehet az ilyesmi (hiszen ahogy mondani szokták, mára már mindent kitaláltak), csak hogy itt a kiadó a következőképpen gondolkodik. Igaz, hogy ez egy újdonság, nincs konkurenciája, de piaci mutatók sincsenek, így hát mindenképpen nő a kiadás kockázata. Elmondom ezzel kapcsolatban egy esetemet.

Kezembe került egy katalógus, amelyben egy holland cég által gyártott történelmi gobelin-másolatok voltak. A történelmi azt jelenti, hogy az eredetiek mind múzeumi

darabok. Sokféle, egy falikárpit sok különböző méretben és árban, szemet gyönyörködtető kollekción volt. Utána néztem az interneten, kiderült, hogy csak Hollandiában nyolc-tíz cég foglalkozik ilyesmivel. És Magyarországon még hasonló terméket sem lehetett kapni. Ragyogó, gondoltam, importálni kell ezeket, és nagykereskedéseknek átadni. Konkurencia nincs, az egész piac az enyém lehet, biztos üzletnek látszott. Meg is rendeltem a számomra legjobbnak ítélt cégtől egy bemutató kollekción. Piackutatásként ismerőseimnek, 50-60 embernek mutattam meg. Mindenkinek tetszett. A közjegyző, akinél a cégbejegyzést intéztem, megjegyezte: Maga ebből hamarosan milliomos lesz! Elvittem hát a kollekciónat bemutatni a lakberendezéssel foglalkozó nagykereskedőknek. És akkor jött a hidegzuhany. Az egyik megkérdezte: Mi ez? Falvédő? Ágynemű, lábtörölő, kakukkos óra az volt, a falikárpitról azt sem tudta, mi az.

A rendszerváltás első éveiben történt mindez, s rájöttem, mi volt a hiba. Hiányzott nálunk – a szocializmus áldásos eredményeként – az a polgári középosztály, amelyik vevő lett volna ezekre a termékekre. (Csövázás bútorok mellé valóban nem illik holland falikárpit.)

Mindezt csak azért mondtam el, hogy példázam, mennyire körültekintően kell mérlegelnünk, milyen sok összetevője is van a piacnak, s még a ragyogónak tűnő ötletek is megbuknak ilyen-olyan okból.

Nézzük most a vállalkozói íróság gyakorlati oldalát. Ha olyan szerencsések vagyunk, hogy egy kiadóval sikerül megállapodni, s kiadják a művünket, azért ugye jár a jogdíj. Ennek kifizetése, utalása általában számla ellenében történik. Mit tegyen hát az író, aki nem számlaképes, mert nem vállalkozó. Nos ebben az esetben sem kell kétségbe esni, csupán egy számlakönyvet vásárolni. A ma hatályos jogszabályok szerint – bár ezt nem naprakész információ alapján mondom – van néhány foglalkozás, melyek esetében a számlaadást nem kötik vállalkozói igazolványhoz. S ilyen az írói-költői tevékenység is.

Tehát a szerzőnek nem kell mást tennie, mint a nyomtatványboltban vásárolt számlatömbben szabályosan kitölti egy oldalt (2 vagy 3 pld.-os), és egy vagy két példányt elküld a kiadónak. (Mindez többek között az adóbevallás nevű össznépi társasjátékhoz kell.)

Régebben az adóbevallásban szerepelt a szellemi alkotások utáni adójóváírás, de ez mára megszűnt (sajnos).

Azt viszont ne feledjük, hogy a jogdíjunk adóköteles, tehát a kiadóval történő tárgyaláskor ezt is vegyük figyelembe.

Gyenge István

<http://kreativ-irasmuhely.gportal.hu>

Ezzel végére értünk a Kreatív Írásműhely sorozatnak. Reméljük, tudtátok, s a jövőben is tudjátok használni a benne közölt információkat. Mindenkinek további sikeres írói munkát, és természetesen ihletet, sok jó ötletet kívánunk!

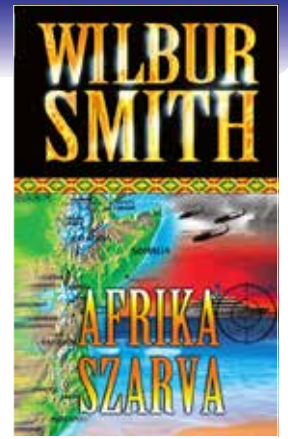

Wilbur Smith: Afrika szarva

Hazel Bannock a világ egyik legnagyobb olajtermelő vállalatának a Bannock Olajtársaságnak az örököse. Szomália (Afrika szarva) partjai közelében, az Indiai-óceánon hajózó magánjachtját afrikai muszlim kalózok támadják meg. Hazel nincs a hajón, ezért könnyen elrabolják lányát, a 19 éves Caylát. A túszejtők elképesztően magas váltságdíjat követelnek. A bonyolult politikai és diplomáciai helyzetben a nagy hatalmak nem avatkozhatnak be. Hazel Bannock, amikor szembesül a helyzettel és megtudja, hogy lányát, Caylát, milyen iszonyatos kínzásoknak teszik ki, segítségért Hector Crosshoz fordul. Hector, a Cross Bow Security tulajdonosa és vezetője, gondoskodik a Bannock Olajtársaság biztonságáról. Hector féelmetes harcos. Hazellel elhatározzák, hogy saját kezükbe veszik az igazságszolgáltatást. Wilbur Smith elsőként ír, sajátos irodalmi eszközeivel, a szomáliai partok közelében, a nyílt tengeren történő kalóztámadásokról.

A regény nemcsak túszerdrama, hanem átfogó képet adó vérfigyasztó thriller.

A REGÉNY 2999 Ft-ért MEGVÁSÁROLHATÓ A BABILON KÖNYVESHÁZBAN,

Szentesen, a Kossuth u. 11. szám alatt, hétfőtől péntekig 8-18, szombaton 9-12 óra között.

Tel.: 30/863-2705, 63/318-673, e-mail: babilon@szentesikabel.hu

Ugyanitt AKCIÓS KÖNYVEK VÁSÁRA 50%-os engedménnyel, a készlet erejéig.

Zsoldos Péter, avagy a szentesi születésű Stanislaw Lem

ZSOLDOS PÉTER az Alföldön, Szentesen született 1930. április 20-án, vagyis idén lenne 81 éves. Élete első tizennyolc évét egy akkor még városon kívüli házban töltötte, így kiemelkedően fontossá vált számára a természettel való kapcsolat. Az ettől való elszakadás élete végéig nosztalgikus vágyódással töltötte el. A könyvek iránt korán, már négy éves korában érdeklődni kezdett, családja csak felolvasással tudta figyelmét lekötöni. Később, miután az általános iskolában megtanították olvasni, kívülről el tudta mondani *Kipling: A dzsungel könyvét* és vagy fél tucat *Jack London* novellát. Első önálló olvasmánya *Tolsztoj: Kreutzer szonátája* volt, így talán érthető, hogy a következő hat-hét évben félve és tisztelve került a szépirodalomra. Helyette össze-

olvasott mindent, amit a természettudományokról akkoriban lehetett (csillagászatot, földrajzot, geológiát, régészetet). Azután *Huxley: Vak Sámsonja* következett.

A két, fent említett író (Tolsztoj és Huxley) hatására tizenöt éves korától kezdve tudatosan írónak készült, olvasmányai megválogatásában egyedül Szerb Antal két irodalomtörténetét és tanulmányait tartotta az igazságra vezérlő kalauznak. A helyi Horváth Mihály Gimnáziumban érettségizett, majd zeneszerzést tanult a Zeneművészeti Főiskola zeneszerzés tanszakán 1949-től, ahol 1956-ban megkapta zenetanári és kóruskarnagyi diplomáját. Ezután a Magyar Rádióban lett zenei szerkesztő-riporter. Munkája közben a bölcsészkaron pszichológiát tanult 1963-tól 1967-ig. A tudományos-fantasztikus irodalommal 1957 után kezdett foglalkozni. Magyarországon elsősorban ilyen témájú műveiről ismert.

Élete során hat SF regénnyel ajándékozott meg bennünket, sorrendben: *A Viking visszatér* (1963), *Távoli tűz* (1969), *A feladat* (1971), *Ellenpont* (1973), *A holtak nem vetnek árnyékot* (1983), *Az utolsó kísértés* (1988). (A Viking visszatér, a Távoli tűz és Az utolsó kísértés című könyvek

trilógiát alkotnak.) A hazai science-fiction irodalom egyik legjobb írója volt. Mind a hat regénye a sci-fi igazi klasszikusává vált, amit az is alátámaszt, hogy műveit más országokban is kiadták; a svéd, a bolgár, a román és a cseh nyelvterületen is nagy sikert arattak. Egyes regényeinek címét (*A Viking visszatér*, *Távoli tűz*, *Ellenpont*) a *Solaris* együttes számcíműl választotta. A *feladat* című könyvét 1975-ben megfilmesítették. (Erről bővebben a 10. oldalon kezdődő „A feladat: kultikus konfliktusregény emberekről, emberekről” című írásunkban olvashattok.)

Az 1997. szeptember 7-én alakult AVANA Egyesület arról a városról nevezte el magát, amely Zsoldos Péter halála 1997. szeptember 26-án következett be, így már nem érthette meg amikor az egyesület 1998 februárjában kézhez kapta a hivatalos bírósági bejegyzést. Ám emlékére 1998-ban az Avana Egyesület és Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata megalapította a Zsoldos Péter Díjat, amellyel azóta minden évben kitüntetik a magyar tudományos-fantasztikus irodalom kiemelkedő alkotásait novella és regény kategóriában. Bár a díj megítélése vegyes, ennek ellenére az egyetlen jelentősebb hazai sci-fi elismerés.

Források:

http://hu.wikipedia.org/wiki/Zsoldos_Péter

http://egalaktika.wikia.com/wiki/Zsoldos_Péter

<http://www.solaria.hu/modules.php?name=Reviews&rop=showcontent&id=16>

<http://www.solaria.hu/modules.php?name=Bios&rop=showcontent&id=25>

http://hu.wikipedia.org/wiki/Zsoldos_Péter-díj

<http://www.avana.hu/modules/content/index.php?id=5>

Összeállította: Jimmy Cartwright

